اولین و یگانه روزنامه تخصصی معدن و صنایع معدنی ایران

روزگار معدن

www.Madandaily.com

یکشنبه • ۲۵ دی ۱۴۰۱ • ۲۲ جمادی‌الثانی ۱۴۴۴ • ۱۵ ژانویه ۲۰۲۳ • سال پنجم • شماره ۱۰۰۲ • ۸صفحه • قیمت ۳۰۰۰ تومان

روزهای روشن برای بازار نیکل

به دنبال افزایش بی‌سابقه نرخ در ماه مارس، نیکل شاهد نوسانات سریع نرخ در اواسط نوامبر بود. در ۱۴ نوامبر، نرخ نیکل به بالای ۳۰۰۰۰ دلار در تن رسید که بالاترین سطح از زمان افزایش نرخ در اوایل امسال بود. قیمت‌ها در ۱۵ نوامبر به ۳۱۲۷۵ دلار رسید و روز بعد دوباره سقوط کرد. پس از نوسانات قیمت، بورس فلزات لندن (LME) گفت که نظارت بیشتری بر نیکل...

۵

بازدید معاون نظارت و امور تولیدی سازمان بازرسی از فولاد هرمزگان

۵

یادداشت‌ها

بازار آزاد مساوی با عدالت نیست

۴

اقتصاد دستوری مادر مشکلات اقتصادی

۷

بهبود نسبی زخم بی اعتمادی به بورس

۸

تیترهای روز

اقتصاد آزاد معدن را توسعه می‌دهد

اقتصاد آزاد یعنی اقتصادی که دولت در تولید، فروش، توزیع و دیگر بخش‌های آن هیچ نقشی نداشته باشد و عوامل بازار یعنی فروشندگان و خریداران بر آن نظارت...

۴

تحریم، مانع شکل‌گیری اقتصاد آزاد

تولیدکنندگان و فعالان صنعتی و اقتصادی همواره از اقتصاد دستوری گلایه دارند و خواستار اصلاح اقتصاد کشور به سمت‌وسوی اقتصاد آزاد هستند. این صنعتگران معتقدند وجود اقتصاد آزاد در کشور باعث افزایش...

۷

«روزگار معدن» گزارش می‌دهد

بومی‌سازی یک تیر و چند نشان برای فولادی‌ها

۳

عکس: روزگار معدن

سرمقاله

هزار و یک دلیل برای حال ناخوش معدن

آیدین زینال‌زاده
کارشناس معدن

در زمینه اکتشاف، ما دچار عقب‌ماندگی‌هایی سنتی هستیم و به‌نظر می‌رسد، هرچه تلاش می‌کنیم، این فاصله و شکاف پر نمی‌شود. باید گفت اکتشاف به‌عنوان فعالیتی پایه‌ای برای اشتغالزایی و تولید مستمر مواد اولیه موردنیاز صنعت که در نهایت موجب رفع مایحتاج عمومی می‌شود شناخته نشده است. از یک طرف اکتشافچی‌های سرزمین از ناحیه ارگان‌های دولتی با محدودیت‌ها و ممانعت‌هایی روبه‌رو می‌شوند که همیشه محل بحث و گفت‌وگو بوده است.

البته منظور من این نیست که این ممانعت‌ها غیرمنطقی هستند، اما به هر حال مانعی است که پیش‌پای اکتشاف وجود دارد و باید برای رفع آن اقدام کرد. این مسئولیت برعهده متولی معدنی کشور است و باید یک‌بار و برای همیشه مشکل را حل کند. موضوع دیگری که در بحث اکتشاف وجود دارد، این است که ما دچار فقدان تجهیزات اکتشافی روز دنیا هستیم و بنابراین به‌سختی می‌توانیم به نتیجه مطلوب برسیم، البته به‌تازگی فعالیت‌های مفیدی در حوزه حفاری‌های اکتشافی انجام شده است.

معضل دیگری که در این زمینه با آن روبه‌رو هستیم، کمبود حفار حرفه‌ای است. ایمیدرو برای آموزش حفاران حرفه‌ای برنامه‌هایی تدوین کرده است که به‌زودی اجرا می‌شود و امیدواریم که نتایج آن موفقیت‌آمیز باشد.

ادامه در صفحه ۲

خدمتی نوین در عرصه دندانپزشکی
ویژه سازمان های دولتی و خصوصی

تا ۹۰٪ پوشش دندانپزشکی
در ۴۵۰ مرکز طرف قرارداد
در سراسر کشور

دارای تندیس طلایی از جشنواره ملی ارتقاء سلامت
از جشنواره ملی صنعت سلامت محور
دارای تندیس کارآفرین برتر
از همایش ملی کارآفرینان مسئولیت پذیر

۰۲۱-۴۳۳۱۶ (۳۰خط)
www.bonyansalamat.com

نماینده انحصاری ساجد سوئیس
در کشور جمهوری اسلامی ایران

روزگار معدن

اخبار

۲ یکشنبه
۲۵ دی ۱۴۰۱
۲۲ جمادی‌الثانی ۱۴۴۴
۱۵ ژانویه ۲۰۲۳
سال پنجم ● شماره ۱۰۰۲

سرمقاله

هزار و یک دلیل برای حال ناخوش معدن

ادامه در صفحه اول

مشکل دیگر بحث زیربنایی است و از آنجا ناشی می‌شود که ما هنوز نقشه‌ها و اطلاعات جامع پایه‌ای را به‌صورت مدون و نهایی‌شده در کشور نداریم. هنوز به مناطقی برمی‌خوریم که نقشه‌های یک‌صدهزارمی که باید سازمان زمین‌شناسی برای آنها تهیه کرده باشد، وجود ندارد. این در عمل مانع بزرگی برای اکتشاف به‌شمار می‌رود و ما را هم از نظر زمانی و هم از نظر هزینه‌ها عقب می‌اندازد. مناطقی وجود دارد که اکتشافات عمومی و حتی تفصیلی از سوی شخصیت‌های حقیقی و حقوقی انجام شده است، اما به‌دلیل اینکه برای این فعالیت‌ها هزینه کرده‌اند، اطلاعات را در دسترس عموم قرار نمی‌دهند. یکی از مسائل پایه‌ای که ضرر و زیان فراوانی به معدنکاری وارد کرده است، موضوع شناسایی عناصر ارزشمند فرعی است، برای مثال سنگ‌آهن‌هایی در کشور داریم که عناصر کمیاب خاکی همراه آنها وجود دارد یا معادن سنگ‌لاشه‌ای هست که در آن کانسنگ طلا استخراج می‌شود و آن را به‌عنوان سنگ‌لاشه عرضه می‌کنند یا خردایش کرده و به‌عنوان شن و ماسه مورداستفاده قرار می‌دهند. ضعف مطالعات آزمایشگاهی و در مرحله بعد مطالعات فرآوری باعث می‌شود که با تلف شدن عناصر ارزشمند کشورمان مواجه شویم یا اینکه عناصر ارزشمند همچون ماده معدنی فرعی در ضمیمه ماده معدنی اصلی و با قیمتی پایین‌تر از کشور خارج می‌شود یا به واحدهای مصرف‌کننده ماده اصلی فروخته می‌شود و در عمل، آن ماده ارزشمند از بین می‌رود. همه این آسیب‌ها در کنار هم باعث شده است که امروزه هرچقدر هم که تلاش می‌کنیم، موضوع اکتشاف در کشور ما به‌درستی پیش نمی‌رود. اما این تازه نخستین چالش در مسیر معدنکاری در ایران است. ما در بخش استخراج و بهره‌برداری هم با مشکلات اساسی دست‌وپنجه نرم می‌کنیم. به‌عنوان مثال یکی از مشکلات مهم مسئله حل‌نشده حقوق دولتی است که همیشه چالش زیادی ایجاد کرده است. مطالبه اصلی معدنکاری این است که فرمولی مناسب برای محاسبه حقوق دولتی معادن مختلف تدوین شود، زیرا حتی ۲ معدن مجاور هم که یک ماده‌معدنی را استخراج می‌کنند، ممکن است شرایط به‌طورکامل متفاوتی داشته باشند، به‌عنوان‌مثال راه دسترسی یکی به جاده آسفالته خیلی نزدیک اما راه دسترسی معدن دیگر دورتر و ناهموارتر است و برای رسیدن به شاهراه اصلی دردسر زیادی دارد، بنابراین هزینه تولید در این ۲ معدن با همدیگر متفاوت خواهد بود. مدت‌ها است که این موضوع مطرح است که محاسبه حقوق دولتی باید با در نظر گرفتن این تفاوت‌ها انجام گیرد و فرمولی در نظر گرفته شود که مشخص کند معدنکار برای استخراج و فروش ماده‌معدنی چه هزینه‌هایی دارد تا بر این اساس حقوق دولتی عادلانه و منصفانه باشد.

بحث بعدی که معدنکاران با آن روبه‌رو هستند، فرسودگی ناوگان معدنی است. تجهیزات و ماشین‌آلات استخراج و حمل هم به‌خاطر تحریم‌های ظالمانه و هم به‌دلیل شناور بودن و افزایش نرخ ارز و مشکلات متعدد دیگر از این دست، کهنه و ناکارآمد است. گاهی این فرسودگی آنقدر زیاد و شدید است که ماشین ارزش تعمیر ندارد. به‌عبارت دیگر، هزینه تعمیر و نگهداری یک دستگاه ماشین مستهلک معدنی گاهی از هزینه خرید یک دستگاه ماشین نو بیشتر است، بنابراین لازم است بیش از آنکه روی تولید داخلی اصرار کنیم، به موضوع وارد کردن ماشین‌آلات معدنی توجه داشته باشیم. باید بدانیم که تنها ۴ کشور ژاپن، امریکا، بلاروس و آلمان هستند که دامپتراک‌های موردنیاز معدنکاران کل دنیا را تامین می‌کنند، بنابراین این موضوع که ما واردات ماشین‌آلات معدنی را در قالب واردات ماشین‌آلات لوکس قرار بدهیم یا به این بهانه که شاید تولیدکننده داخلی ۱۰ یا ۱۵ سال دیگر بتواند دامپتراکی با حجم بالا در مقیاس جهانی تولید کند، جلوی واردات را بگیریم، نه‌تنها هیچ سودی ندارد که موجب استهلاک سرمایه معدنکار ما می‌شود. به‌دلایل فوق و هزار و یک دلیل دیگر، معدنکاری ما حال چندان خوشی ندارد. درحال‌حاضر تعداد زیادی از معادن ما به‌حالت نیمه‌تعطیل یا تعطیل در آمده‌اند که این باعث می‌شود ورودی حقوق دولتی معادن به‌خطر بیفتد و کاهش پیدا کند، اما در نهایت انگشت اتهام به‌سوی معدنکاری است و انگ حبس شدن معادن و خلاف‌هایی دیگر به معدنکاران زده می‌شود.

رئیس جمهوری در مراسم افتتاح کارخانه فولاد بافق در یزد

سرعت در طرح انتقال آب به فلات مرکزی مهم است

گروه معدن

کارخانه احیای مستقیم مجتمع فولاد بافق در یزد با حضور رئیس‌جمهوری و وزیر صنعت، معدن وتجارت افتتاح شد.

افتتاح این مجتمع فولادی، زمینه اشتغال بیش از دو هزار نفر به صورت مستقیم و غیرمستقیم را در این شهرستان ایجاد می‌کند.برای ساخت کارخانه احیای مستقیم فولاد بافق، نزدیک به ۱۲۵ میلیون یورو معادل حدود ۵ هزار میلیارد تومان هزینه شده و قابلیت تولید سالانه ۲ و نیم میلیون تن آهن‌اسفنجی در طرح توسعه آن دیده شده است.

این طرح با ۳۰ درصد پیشرفت در سال ۱۳۹۰ به بخش خصوصی واگذار شد و ساخت آن، در دولت سیزدهم شتاب زیادی پیدا کرد.

این مجتمع، قادر است هر سال ۸۰۰ هزار تن آهن اسفنجی را به روش میدرکس، که روشی سازگار با محیط‌زیست و همراه با کاهش مصرف آب است، تولید کند.

با تخصیص اعتبارات لازم و همچنین ایجاد زیرساخت‌های لازم فرآیند احیای مجتمع فولاد بافق طی یک سال گذشته دنبال و به سرانجام رسید. این طرح با ۳۰ درصد پیشرفت در سال ۱۳۹۰ به بخش خصوصی واگذار شد و ساخت آن در سال ۱۳۹۹ توسط این مجتمع کلید خورد و شتاب بیشتری پیدا کرد. تولید سالانه ۸۰۰ هزار تن آهن‌اسفنجی از جمله ظرفیت‌های مجتمع فولاد بافق است.محصولات این مجتمع به روش میدرکس، روشی سازگار با محیط‌زیست و با کاهش مصرف آب تولید می‌شود.

▣ کیفیت نباید فدای کمیت شود

رئیس‌جمهوری در این مراسم با تاکید بر ادامه سفرهای استانی گفت: بنای دولت بر این است که سفرها را تا رفع مشکلات در استان‌ها ادامه دهد و شخصا معتقد به مباشرت در کارها هستم. گزارش‌های مکتوب و مستند را کافی نمی‌دانم و براساس تجربه کاری، حضور در میان مردم برای تصمیم‌گیری و تصمیم‌سازی را راهگشا می‌دانم.

وی با بیان اینکه سفر به شهرستان‌های استان برای من بسیار دلنشین بود، افزود: کثرت کارها اجاره دیدار با همه مردم استان یزد را نداد، اما امیدوارم در سفرهای آتی به دیگر شهرها هم سر زده و با همه دیدار کنم.

آیت‌اله رئیسی ادامه داد: مشکلات و مسائل مختلفی در سطح استان قبل از سفر در تهران شناسایی شد که دستگاه‌های مسئول در نشست‌های کاری آنها را بررسی کردند و در نهایت در جلسه‌ای با حضور معاون اول رئیس‌جمهور این مصوبات نهایی و برای اجرا ابلاغ شد.

دکتر رئیسی با تاکید بر ادامه سفرهای استانی گفت: بنای دولت بر این است که سفرها را تا رفع مشکلات در استان‌ها ادامه دهد و معتقد به مباشرت در کارها هستم. گزارش‌های مکتوب و مستند را کافی نمی‌دانم و براساس تجربه کاری، حضور در میان مردم برای تصمیم‌گیری و تصمیم‌سازی را راهگشا می‌دانم.

رئیس‌جمهوری موضوع آب را از خواسته‌های جدی و چند ساله مردم در استان یزد اعلام و تأکید کرد: رفع مشکل آب یزد در این سفر آغاز شد و امیدواریم به زودی به سرانجام برسد. در گزارش ابتدایی زمان اجرای این طرح ۴ سال بود که پس از پیگیری‌ها وعده دادند که در صورت تأمین امکانات این مدت زمان به نصف خواهد رسید. البته معتقدیم گرچه کاهش زمان مطلوب است اما کیفیت به هیچ عنوان نباید فدای کمیت شود.

دکتر رئیسی درباره کارخانجات و مالیات پرداخت شده از سوی آنها نیز توضیح داد: در بودجه امسال برای حمایت از تولید، مالیات کارخانجات و صنایع ۵ درصد کاهش یافت که این رقم در بودجه سال آینده ۷ درصد در نظر گرفته شد.

رئیس‌جمهور با بیان اینکه انتظار به حق مردم از شرکت‌ها و کارخانجات بزرگ ایفای مسئولیت اجتماعی آنها در قبال منطقه است، اظهارکرد: همه شرکت‌ها براساس میزان درآمد خود مسئولیت اجتماعی برای توسعه منطقه دارند و تأکید می‌کنم این نه توصیه و سلیقه بلکه یک وظیفه قانونی است.

دکتر رئیسی متذکر شد: نمی‌توان پذیرفت که در کنار یک معدن بزرگ و کارخانه عظیم، روستایی فقیر و جاده‌ای خراب باشد یا امکانات خاص وجود نداشته باشد.

رئیس‌جمهوری ادامه داد: بار دیگر تاکید می‌کنم کارخانجات بزرگ برابر قانون به میزان درآمد باید مسئولیت اجتماعی خود را ایفا کنند و استاندار هم در این زمینه پیگیری لازم را داشته باشند.

دکتر رئیسی با بیان اینکه در لایحه بودجه ۱۴۰۲ در هر استان یک صندوق پیشرفت و عدالت پیش‌بینی شده، گفت که یک میزان تنخواه هم از سوی دولت به این صندوق‌ها کمک می‌شود اما بقیه درآمد آن از خود استان تأمین و در استان هم هزینه خواهد شد. حق مالکانه معادن، فروش اموال مازاد دولت، دریافت مالیات مازاد به این حساب ریخته می‌شود تا هم استان کسب درآمد کند و هم این درآمدها برای پروژه‌های نیمه‌تمام همان استان هزینه شود.

آیت‌الله رئیسی در پاسخ به پرسش دیگری درباره برنامه بلندمدت دولت برای انتقال آب از خلیج‌فارس و دریای عمان به مرکز کشور و نیز کاهش تورم در کشور گفت: دولت ۶ مرکز برای شیرین‌سازی آب برای همه بخش‌های کشور و استان‌های مرزی و بندری پیش‌بینی کرده و عملیات اجرایی آن آغاز شده است.

رئیس‌جمهوری با تأکید بر اینکه برنامه دولت کاهش تورم است، افزود: تورم در شهریور ۱۴۰۰ و زمان تحویل دولت، ۵۹، ۳ یعنی نزدیک به ۶۰درصد بود که در اسفند ۱۴۰۰ کاهش پیدا کرد. اما همزمان با اجرای اصلاحات اقتصادی ۱۴۰۱ و مکلف شدن قانونی دولت به این اصلاح، تورم منطقه‌ای و جهانی هم افزایش یافت؛ با این همه تمام تلاش دولت کاهش این تورم است که در ۶ماهه اول کار خود، براساس آمار بانک مرکزی و مرکز آمار موفق شد نرخ تورم را به شکل جدی کاهش دهد.

به گفته رئیس‌جمهوری، در ماه‌های خرداد و تیر، تورم ناشی از اصلاح اقتصادی اتفاق افتاد که ظرف دو الی سه ماه تخلیه شد و اکنون نسبت به شهریور ۱۴۰۰ شاهد کاهش ۱۹ درصدی تورم هستیم که در گزارش به مجلس در روز تحویل بودجه نیز اعلام شد.

آیت‌الله رئیسی با تصریح بر اینکه دولت تلاش می‌کند از اقدامات تورمی پرهیز کند، خاطرنشان کرد: مهم‌ترین کار دولت این است که انضباط مالی را رعایت و منابع و مصارف را کنترل کند و از ابتدای دولت این هدف دنبال شده و اثربخش بوده است.

رئیس‌جمهوری، اقدامات بعدی دولت را کنترل اضافه برداشت از بانک مرکزی و بانک‌ها، خلق پول و نقدینگی عنوان و تأکید کرد که اقدامات نظارتی و کنترلی در این زمینه افزایش خواهد یافت.

آیت‌اله رئیسی با تاکید بر اینکه تورم کاهش پیدا خواهد کرد، گفت: دولت خود را از یک‌سو به انضباط مالی و کنترل درآمدها و هزینه‌ها موظف می‌داند و از سوی دیگر نظارت بر بانک‌ها را در دستور کار قرار داده است.

رئیس‌جمهوری در پاسخ به پرسشی درباره برنامه دولت برای کاهش بیکاران تحصیلکرده به ویژه در استان یزد، گفت: استان یزد در حوزه دانش‌بنیان و پارک‌های دانش‌بنیان فعال است و برنامه دولت هم حمایت از این حوزه است تا این شرکت‌ها بتوانند تولید و صادرات داشته باشند.

دکتر رئیسی افزود: در مسئله گزینش نیروی کار و در شرایط مساوی، بومی‌گزینی در همه عرصه‌ها اولویت دارد و حتماً باید از نیروهای بومی که دارای تحصیلات، توانمندی و مهارت هستند، استفاده شود.

رئیس‌جمهوری با تأکید بر اینکه استان یزد ظرفیت بالایی به‌ویژه در حوزه دانش‌بنیان دارد، افزود: این استان می‌تواند با شرط اولویت دادن به استفاده از نیروهای بومی و ماهر خود، از دیگر شهرها هم نیروهای متخصص جذب کند که این مهم مستلزم توسعه شرکت‌ها، صنایع و پارک‌های علم و فناوری است.

آیت‌الله رئیسی درباره برنامه دولت برای جبران تورم برای اقشار کم درآمد هم گفت: دولت در بودجه سال آینده نسبت به کارمندان و کارگران توجه ویژه داشته است. امسال نیز برای کارمندان در ابتدای سال افزایش ۱۰ درصدی و در میانه سال هم به دلیل شرایط تورمی ۱۰ درصد افزایش حقوق پیش‌بینی شد.

رئیس‌جمهوری ادامه داد: برنامه دولت برای کارگران هم بسیار متفاوت از سنوات قبل بود اما این به‌معنای نبود مشکل برای کارگر و کارمند نیست و دولت در بخش‌های مختلف برنامه‌هایی را برای بهبود شرایط دنبال می‌کند.

دکتر رئیسی موضوع آب و مسکن را در استان یزد هم مانند دیگر استان‌ها جزو اولویت‌ها دانست و گفت: در سراسر کشور درباره موضوع مسکن نهضتی ایجاد شده و هم در حوزه واگذاری زمین و هم در زمینه ساخت مسکن یا پرداخت تسهیلات کار بزرگی آغاز شده است و بنای دولت دیدن واقعی مشکل و حل واقع‌بینانه آنهاست.

رئیس‌جمهوری پیگیری و اجرای مصوبات در منظر مردم را از اهداف مهم دولت در سفرهای استانی دانست و خاطر نشان کرد: رسانه‌ها از جزییات مصوبات سفر دوم و اقدامات سفر اول آگاه شدند و از آنها می‌خواهم این موضوعات را پیگیری کرده و نتیجه را به اطلاع مردم که بهترین ناظران و داوران اجرای این مصوبات هستند، برسانند.

▣ کاهش مصرف انرژی و آب و هزینه حمل

سیدرضا فاطمی امین، وزیر صمت با اشاره به افتتاح کارخانه احیای مستقیم مجتمع فولاد بافق گفت: این مجتمع دارای زنجیره کامل تولید است که به کاهش مصرف انرژی، آب و هزینه حمل کمک بسیار می‌کند.

وی گفت: امروز کارخانه احیای مستقیم به بهره‌برداری رسید. در کنار این کارخانه طرح احداث کارخانه فولاد نیز در حال اجراست تا در این مجتمع شاهد یک زنجیره کامل تولید باشیم.

وزیر صمت نزدیکی به معدن سنگ‌آهن را یکی از ویژگی‌های این مجتمع شمرد و افزود: در کنار این ویژگی، تکمیل زنجیره تولید موجب می‌شود تا محصول چندبار سرد و گرم نشود که همین موضوع مصرف آب و انرژی را به شدت کاهش می‌دهد. هزینه‌های حمل‌ونقل نیز با تکمیل زنجیره تولید کاهش می‌یابد.

وی گفت: میزان صادرات غیرنفتی کشور در امسال تا دهم دی ماه به ۴۲ میلیارد دلار رسیده که ۱۹ درصد نسبت به مدت مشابه پارسال رشد داشته است.کل واردات کشور سال گذشته ۵۲ میلیارد دلار بوده و مجموع درآمدهای ارزی امسال ما نیز به جز پول‌های بلوکه شده و ذخایر بانک مرکزی به افزون بر ۸۰ میلیارد دلار خواهد رسید.

فاطمی‌امین ادامه داد: مجموع واردات امسال کشور کمتر از ۵۵ میلیارد دلار خواهد بود و اگر برای قاچاق و... نیز ۲۰ میلیارد دلار در نظر بگیریم به حدود ۷۵میلیارد دلار خواهد رسید که این بدان معناست که تراز کشور ۵ میلیارد دلار مثبت است.

وی اظهار کرد: ۳۹ درصد واردات کشور با درهم و ۱۱ درصد با یوان است اما سهم یوان در صادرات ما بیشتر است و اگر بتوانیم این ناترازی‌های بخشی را حل کنیم کلان درآمد و مصارف ارزی کشور متعادل خواهد شد.

وی، با بیان اینکه افزایش بیش از حد نرخ ارز باعث وارد آمدن ضربه بیشتر به اقتصاد کشور می‌شود، گفت: عدم ثبات نرخ ارز باعث خواهد شد که بسیاری از تولیدکنندگان ثبت سفارش را جلو بیاندازند، تقاضای زیادی ایجاد شده و مواد اولیه گران شود که این نیز باعث افزایش نرخ مواد اولیه و هزینه تولید خواهد شد.

▣ صنعت نقش بسیار موثری در اشتغال دارد

وزیر صمت گفت: بر اساس اعلام مرکز آمار، در ۶ماهه نخست امسال رشد اقتصادی کل کشور ۳.۳دهم درصد و رشد بخش صنعت چهار و ۹دهم درصد بوده که اهمیت آن از این جهت است که صنعت نقش بیشتری و موثرتری در اشتغال دارد و این بالا بودن رشد اقتصادی در بخش صنعت حامل پیام خوبی است. فاطمی امین افزود: بر اساس گزارش بانک مرکزی، در ۶ ماهه نخست امسال سرمایه‌گذاری در ماشین‌آلات ۱۵ درصد رشد داشته که نسبت به هشت سال گذشته یک رکورد محسوب می‌شود.

▣ صادرات ۴۲ میلیارد دلاری کالاهای غیرنفتی کشور

وی، میزان صادرات غیر نفتی کشور تا دهم دیماه جاری را بر اساس آمار گمرک ۴۲ میلیارد دلار برشمرد و بیان کرد: این میزان ۱۹ درصد نسبت به مدت مشابه پارسال رشد داشته است.

او افزود: واردات ما نیز در مدت مذکور بیش از ۴۳ میلیارد دلار بوده که نسبت به مدت مشابه پارسال ۱۴ درصد رشد را نشان می‌دهد و این بدان معناست که کسری تراز تجاری ما به ۱.۳ میلیارد دلار رسیده است.

وزیر صمت گفت: نفت از ۲ مسیر بر اقتصاد اثر می‌گذارد که یک اثر آن در بودجه دولت و اثر دیگر آن نیز در زمینه تامین واردت کشور است.

فاطمی امین افزود: الان سهم نفت از واردات کشور تنها یک و سه دهم درصد است که امیدواریم سال آینده تراز تجاری بدون نفت ما مثبت شود.

▣ لزوم هدایت منابع بانکی به سمت سرمایه در گردش

وی، ضمن تاکید بر لزوم هدایت منابع تسهیلات بانکی به سرمایه در گردش ادامه داد: البته این کار باید در سرمایه‌گذاری‌های کوچک رخ دهد چرا که اتکا به بانک‌ها در سرمایه‌گذاری‌های بزرگ یک اشتباه فاحش است و باعث آسیب به بنگاه‌های کوچک می‌شود.

او گفت: برای اینکه بتوانیم تسهیلات بانکی و سرمایه در گردش را مدیریت و اعتبارات را هدایت کنیم سال گذشته در وزارت صمت ۲ کار را پیگیری کردیم که یکی این بود که تسهیلاتی که برای تولید پرداخت می‌شود به حساب فروشنده واریز شود تا منابع به سمت کار دیگری منحرف نشود.

وی افزود: بانک مرکزی سامانه‌ای به نام آذر در دست تدوین دارد که با آماده شدن آن ظرف یکی ۲ ماه آتی از انحراف منابع جلوگیری خواهد شد.

▣ ضرورت مدیریت مصرف گاز در بخش خانگی

وزیر صمت، میزان مصرف روزانه گاز در بخش صنعت، پتروشیمی و نیروگاه را ۶۵ میلیون متر مکعب دانست و گفت: این در حالی است که در بخش خانگی روزانه افزون بر ۶۲۰ میلیون متر مکعب گاز مصرف می‌شود.

فاطمی امین افزود: برای جلوگیری از قطع گاز صنعت در فصل زمستان نیاز به نزدیک به ۸۰میلیارد دلار سرمایه‌گذاری است که انجام چنین سرمایه‌گذاری کار اشتباهی است و باید مصرف بسیار بالایی که در بخش خانگی وجود دارد را مدیریت کنیم.

وی، با اشاره به مصوبات آخرین جلسه ستاد اقتصادی دولت برای خدمات فنی و مهندسی گفت: پیش‌بینی می‌شود که امسال حداقل ۱۵ تا ۲۰ میلیارد دلار صادرات خدمات فنی و مهندسی داشته باشیم.

او افزود: ما در سال هایی مانند سال ۹۰ تا چهار میلیارد دلار خدمات فنی مهندسی داشتیم که برآورد می‌شود امسال به افزون بر پنج میلیون دلار برسد.

وزیر صمت، با اشاره به رشد ۵۰ درصدی صادرات کشور به افریقا در امسال گفت: برآورد می‌شود که امسال میزان صادرات کشور به افریقا به یک و ۲دهم میلیارد دلار برسد.

فاطمی امین افزود: استان فارس سابقه دیرینه‌ای در تجارت با افریقا دارند و برنامه وزارت صمت این است که به استان‌ها در تجارت خارجی میدان داده شود.

اخبار

ارکان ۵ گانه توسعه بخش معدن و صنایع معدنی

آنچه مسلم است در حوزه معدن و صنایع معدنی ظرفیت‌های کشور بسیار بیشتر از فعالیت‌های بالفعل این حوزه است.

در بخش اکتشاف و به‌خصوص در کامودیتی‌هایی مثل آهن، مس، طلا، سرب، روی، آلومینیوم و بقیه کامودیتی‌های اصلی این حوزه بسیار عقب هستیم به طوری که در برخی از این فلزات تا ۶ برابر قابلیت توسعه وجود دارد.

به گزارش دنیای معدن، همچنین در بخش بهره‌برداری و صنایع معدنی علاوه‌بر داشتن ظرفیت‌های فراوان جهت توسعه کمی و کیفی، سیاست‌گذاری و روی‌آوری به فعالیت‌های جدید پیشرفته مثل بازفرآوری باطله‌های ارزشمند فلزی، استحصال لیتیوم و عناصر استراتژیک از شورابه‌های طبیعی و... که کسب ارزش‌افزوده چند ۱۰برابر کامودیتی‌ها را در پی دارد باید در دستورکار حاکمیت قرار گیرد.

آنچه باید در توسعه ی بخش معدن و صنایع معدنی کشور مورد توجه قرار گیرد به ۵ رکن اصلی تقسیم می‌شود که در این یادداشت به آن خواهیم پرداخت:

۱- عدالت محور بودن: اصل ۴۸ قانون اساسی در هر اقدام توسعه‌ای حاوی این مطلب است که از انفال باید آحاد مردم منتفع شوند یعنی نهادهایی که در حوزه معدن سیاست‌گذاری می‌کنند چه در مجلس، چه در دولت باید این اصل ۴۸ را محور قرار دهند و هرگز اجازه ندهند که سرمایه‌گذاری‌ها از حالت ملی بودن و انتفاع کل مردم خارج شود.

اینکه یک استان سهم ۱۱ میلیارد دلاری ببرد و استان مجاورش صفر، خلاف این اصل قانون اساسی است.

همچنین باید تلاش شود در برنامه‌ریزی‌ها انتفاع مواد معدنی ارزشمند شامل آحاد جامعه شود و نه صرفا منطقه یا استان خاص چرا که این منابع انفالی از آن کل ملت ایران است.

۲- تناسب حلقه‌های زنجیره ارزش: در این بخش ۳ نکته قابل ذکر است:

الف - تناسب حلقه‌های زنجیره ارزش بعد از اکتشاف به نسبت حلقه اول، به هم خورده است و اندازه این حلقه بسیار کوچک‌تر از حلقه‌های بعدی است. قطعا تمرکز حاکمیت و به طور خاص بخش معدنی دولت باید روی حلقه اول یعنی اکتشاف باشد. برای همین موضوع و برای رسیدن به این هدف باید تمرکز روی بحث زیرساخت‌ها، افزایش تعداد و ظرفیت ماشین‌آلات، همچنین افزایش و ارتقای کیفیت و فناوری ماشین‌آلات و... باشد.

ب- تناسب حلقه‌های زنجیره ارزش با یکدیگر نیز باید حفظ شود. در این حوزه تدوین سند آمایش و برنامه بالادستی بخش معدنی کشور باید در دستورکار قرار گیرد.

ج- به تعاریف جدید خام‌فروشی اهمیت داده شود ؛ بدین معنا که اگر محصول حلقه‌های قبلی مورد نیاز حلقه بعدی بود این محصول صادر نشود.

۳- تعیین اهداف بر اساس نیاز داخلی کشور: ارتباط طرح‌های توسعه‌ای با نیازهای داخلی و اقتصادی کشور است که نتایج آن باید شامل تولید ثروت، اشتغال، ارزآوری و افزایش سهم اقتصادی هر کامودیتی شود.

۴- مطالعات فنی و اقتصادی: انجام مطالعات امکان‌سنجی و محاسبات اقتصادی که اهمیت توجه نهادهای نظارتی بر احداث هر طرح توسعه‌ای را گوشزد می‌کند.

۵- توجه به اسناد بالادستی: انطباق بر سند آمایش صنعت و معدن و اسنادو قوانین بالادستی حوزه معدن و صنایع معدنی و همچنین اصول مرتبط قانون اساسی.

«روزگار معدن» گزارش می‌دهد

بومی‌سازی، یک تیر و چند نشان برای فولادی‌ها

عکس: روزگار معدن

گروه معدن

تاکید بر بومی‌سازی و ساخت داخل باعث شد تا امروز صنعت فولاد ۷۰ درصد از نیاز خود را بومی‌سازی کرده و وابستگی به واردات را کاهش دهد، اتفاقی که منجر به صرفه‌جویی ارزی به میزان یک میلیارد دلار شد. اما تنها دستاورد این موضوع صرفه‌جویی ارزی نیست، در واقع خودکفایی در این صنعت نتایج مثبت دیگری به همراه دارد که

گاها می‌تواند ارزآوری برای کشور را هم به همراه داشته باشد.

به گزارش «روزگار معدن»، توسعه صنعت فولاد در کشور بر پایه مزیت‌هایی همچون ذخایر سنگ‌آهن، گاز، نیروی انسانی و... در دستورکار قرار گرفت تا با ایجاد ارزش‌افزوده بتواند در توسعه اقتصادی کشور نقش‌آفرین باشد.

همین موضوع باعث شد تا اجرای طرح‌های فولادی با سرعت بیشتری پیش رفته و زنجیره ارزش تکمیل شود. صنعت فولاد کشور توسعه را جایی پیش برد که با تشدید تحریم‌ها در لیست صنایعی قرار بگیرد که از سوی امریکا تحریم شده بودند.

این در حالی بود که صنعت فولاد برای اجرای طرح‌های توسعه‌ای خود به تکنولوژی، قطعات و دانش فنی نیاز داشت که با تشدید تحریم‌ها کار سخت‌تر از قبل شده بود می‌توانست هزینه‌های تولید را چند برابر کند. ادامه‌دار شدن این موضوع می‌توانست بازارهای صادراتی را هم هدف بگیرد، در حالی که توسعه بازارهای صادراتی نیزبه آسانی انجام نشده و به دلیل سال‌ها تلاش در این حوزه بود.

در کنار این موارد مشکلات در نقل و انتقالات مالی نیز به دلیل تحریم‌های بانکی می‌توانست خرید تجهیزات و قطعات برای صنعت فولاد را سخت‌تر و زمان‌برتر کند. در همین زمان تاکید بر استفاده از توان داخلی و حرکت به سمت بومی‌سازی در دستورکار قرار گرفت. موضوعی که از سوی مقام معظم رهبری هم بارها تاکید شد تا بتوان از خروج ارز از کشور جلوگیری کرد.

در همین راستا موضوع بومی‌سازی در صنعت فولاد آغاز شد تا بتواند بخشی از نیازهای خود را تامین و آن را در داخل کشور تامین کند. این موضوع علاوه بر کاهش هزینه‌های ارزی، افزایش همکاری با شرکت‌های دانش‌بنیانی را به همراه داشت که در سال‌های گذشته به نوعی در سایه فعالیت داشتند و چندان معروف نبودند. این موضوع می‌توانست شعاری ارتباط صنعت و دانشگاه را بیش از پیش اجرایی کند.

چهار دوره جشنواره و نمایشگاه ملی فولاد بهانه‌ای بود تا بتواند با شناسایی نیاز فولادی‌ها آن را در اختیار شرکت‌های دانش‌بنیان قرار دهد. بومی‌سازی و استفاده از ساخت داخل دیگر به عنوان یکی از محورهای اصلی در برنامه‌های سالانه شرکت‌های فولادی دیده می‌شود که باعث صرفه‌جویی ارزی بسیار شد.

امروز تاکید بر بومی‌سازی و حمایت از ساخت داخل با توجه به شرایط ارزی کشور بسیار جدی تر از قبل دنبال می‌شود، اما با این تفاوت که صنعت فولاد به نوعی توانسته خودکفایی در بسیاری از بخش‌های خود را محقق کرده و به دستاوردهای خوبی برسد. شاید اصلی‌ترین دستاورد برای این صنعت و به دنبال آن اقتصاد کشور، موضوع صرفه جویی ارزی به میزان یک میلیارد دلار بود که ناشی از تفاهمنامه‌های امضا شده میان شرکت‌های فولادی و دانش‌بنیان‌ها بود.

تامین سرمایه‌ها سرعت می‌گیرد

اما در کنار صرفه‌جویی ارزی صورت گرفته که می‌تواند دستاورد مهمی برای اقتصاد کشور باشد، موضوع مهم دیگر آن است که بخشی از این هزینه صرفه‌جویی شده راهی اجرای طرح‌های توسعه‌ای می‌شود.

درواقع خودکفایی در صنعت فولاد در تمامی بخش‌های صورت می‌گیرد. تولیدکنندگان فولاد در پی استفاده از توان داخلی، نیاز خود به تجهیزات و قطعات را با هزینه کمتر و در زمان کوتاه‌تری تامین می‌کنند و می‌تواند بخشی از این هزینه را در اجرای طرح‌های توسعه‌ای خود استفاده کرده و وابستگی به اخذ تسهیلات را کاهش دهند.

این موضوع می‌تواند بر اشتغالزایی نیز موثر باشد و توسعه فرهنگی و اجتماعی را به همراه داشته باشد. از سویی دیگر تاکید بر ساخت داخل باعث شد تا در سال‌های اخیر توجه فولادی‌ها بر واحد تحقیق و توسعه نیز بیشتر شود. نگاهی به شرکت‌های بزرگ فولادی جهان و میزان سرمایه‌گذاری‌های آنها نشان می‌دهد، این مجموعه‌ها بخش عمده‌ای از درآمدهای خود را در واحدهای تحقیق و توسعه هزینه می‌کنند تا شاهد افزایش بهره‌وری باشند. اصلی‌ترین فاکتور برای موفقیت یک بنگاه اقتصادی افزایش بهره‌وری است که می‌تواند سوددهی آن را ارتقا دهد.

درواقع حاکم شدن این نگاه در بین تولیدکنندگان فولاد به نفع سهامداران هم خواهد بود، کاهش هزینه‌های تولید منجر به افزایش سوددهی می‌شود و همین امر حمایت سهامداران از نمادهای فلزی را افزایش می‌دهد، اتفاقی که در نتیجه آن نقدینگی‌های سرگردان راهی توسعه صنعت فولاد می‌شود.

افزایش همکاری با دانش‌بنیان‌ها

اما دستاورد دیگری که در ابتدا هم به آن اشاره شد، افزایش همکاری فولادی‌ها با شرکت‌های دانش‌بنیان است. اهمیت این موضوع به اندازه‌ای است که دانش‌بنیان در شعار امسال قرار گرفته و از سوی مقام معظم رهبری بر آن تاکید شده است.

حمایت از ساخت داخل باعث شد تا فولادها نیازهای خود را در رویدادهای مختلف عنوان و به گوش شرکت‌های دانش‌بنیان برسانند. نمونه‌ای از این موضوع را می‌توان در استفاده از کاتالیست‌ها مشاهده کرد. محصولی که تا چند سال قبل به صورت وارداتی برای تولید فولاد تامین می‌شد اما با ورود شرکت‌های دانش‌بنیان و اطمینان فولادی‌ها به آنها امروز به صورت داخلی تامین می‌شود. این اتفاق علاوه بر کاهش وابستگی به واردات باعث توسعه شرکت‌های دانش‌بنیانی شد که عمده آنها به وسیله دانشجویان جوانی که از دانشگاه فارغ‌التحصیل شده اند، تاسیس شده بود و نیازمند حمایت مدیران فولادی بود.

خوشبختانه امروز شاهد کاهش نگاه سنتی در بین مدیران فولادی هستیم و باور استفاده از توان داخل در بین آنها به خوبی دیده می‌شود.

این اتفاق توانست بر اشتغالزایی در کشور نیز اثرگذار باشد اما شاید به آن نقطه هدف‌گذاری شده نرسیده باشد. درواقع مدیران فولادی باید در بسیاری از موارد به این شرکت‌ها تکیه کرده و علاوه بر تامین نیاز خود توسعه این مجموعه‌ها را هم محقق کنند.

در این‌باره مدیرعامل گروه ملی صنعتی فولاد ایران در اختتامیه جشنواره و نمایشگاه ملی فولاد ایران اظهار کرد: بومی‌سازی امروزه در صنعت فولاد به یک نهضت تبدیل شده است و اگر امروز این حجم از تفاهمنامه و قرارداد با سازندگان داخلی و شرکت‌های دانش‌بنیان شده است، به همت مدیرانی است که از این نهضت حمایت کرده‌اند.

علی محمدی گفت: صنعت فولاد با چالش جدی در انرژی روبه‌رو شده است و ظرفیت‌سازی و سرمایه‌گذاری و تولید فولاد کیفی و خاص دچار مشکل شده است.

وی گفت: فولاد توانسته بیشتر از ۷۰ درصد صنایع خود را بومی‌سازی کند و وابستگی خود به قطعات خارجی را کاهش داده است که این امر مبارکی است که در این صنعت اتفاق افتاده است. وی افزود: تغییر سیاست‌های صنعتی در بخش اقتصاد فولاد یکی از معضلات جدی است و انتظار می‌رود دولت کمک گر این صنعت باشد نه اینکه مانع برای جهش تولید فولاد ایجاد کند.

نهضتی که محمدی از آن یاد می‌کند، می‌تواند آغاز انقلابی نوین در صنعت فولاد کشور باشد. بومی‌سازی ۷۰ درصد از نیاز فولادی‌ها عدد قابل‌توجهی است که نباید به راحتی از کنار این موفقیت گذشت. امروز اگر در بحث الکترود گرافیتی نیز این صنعت به تولید داخل دست پیدا کند؛ هزینه تولید با توجه به نوسانات ارزی با کاهش چشمگیری مواجه می‌شود که می‌تواند بر توان صادراتی شرکت‌ها اضافه کند.

درواقع صادرات فولاد با نرخ تمام شده کمتر، منجربه سهم خواهی بیشتر در بازارهای خارجی می‌شود اما نباید فراموش کرد موفقیت در بازار داخل تنها به کاهش نرخ تمام شده بستگی ندارد، یعنی دولت باید در کنار همتی که از سوی فولادی‌ها شکل گرفته، بسترها برای توسعه صادرات و حضور مداوم را فراهم کرده تا سهم ایجاد شده به‌دست رقبا نیفتند.

ایجاد درآمدهای جدید برای فولادی‌ها

هرچند واحدهای فولادی بخشی از نیاز خود را با همکاری شرکت‌های دانش‌بنیان تامین می‌کنند، اما تمرکز بر فعالیت واحدهای تحقیق و توسعه در مجموعه‌های فولادی نیز دستاوردهای بسیاری به همراه داشت که نمی‌توان به آسانی از کنار آن عبور کرد.

ساخت بسیاری از قطعات و تجهیزات در درون واحدهای فولادی و به واسطه حضور نیروهای متخصص انجام شده است که حالا می‌تواند محل همکاری‌های جدید چه در داخل و چه خارج از کشور باشد.

دستیابی به توان تولید برخی قطعات و تجهیزات می‌تواند منجربه صادرات دانش و خدمان فنی مهندسی به کشورهای منطقه باشد که خود ارزآوری جدیدی را به همراه داردو این در حالی است که سازمان توسعه تجارت برای امسال برروی صادرات خدمات فنی مهندسی نیز تمرکز ویژه‌ای داشته و حالا صنعت فولاد می‌تواند بخشی از این موضوع را به خود اختصاص دهد.

در واقع تاکید بر استفاده از توان داخلی و حمایت از ساخت داخل در سال‌های اخیر توانست همچون یک تیر و چند نشان برای صنعت فولادی باشد که توسعه آن کشور را در بخش‌های بسیاری از واردات بی‌نیاز کرده و می‌تواند تحقق شعار معدن به جای نفت را به همراه داشته باشد. اما رسیدن به این موضوع علاوه بر تغییر نگاه در مجموعه‌های فولادی و توسعه همکاری با شرکت‌های دانش‌بنیان، نیازمند حمایت ویژه از سوی دولت خواهد بود.

تاب‌آوری ذخایر سنگ‌آهن ایران تا ۱۵ سال آینده

رئیس انجمن سنگ ایران گفت: دو میلیارد و ۳۰۰ میلیون تن کل ذخایر سنگ‌آهن ایران است، آماری که مطابق با آن حداکثر برای ۱۵ سال آینده سنگ‌آهن ذخیره شده داریم.

به گزارش خبرگزاری صداوسیما، مهرداد اکبریان افزود: آن چه که روی کاغذ عنوان شده، ۲ میلیارد و ۸۰۰ میلیون تن ذخیره سنگ‌آهن کشور است که تاکنون ۵۰۰ میلیون تن از این ذخایر در معادن بزرگ مصرف شده و حدود ۲میلیارد و ۳۰۰ میلیون تن باقی‌مانده است.

همچنین به گفته امین ابراهیمی مدیرعامل فولاد خوزستان، یکی از ابرچالش‌های صنعت فولاد، بحث مواد اولیه (خوراک) است. با توجه به برنامه‌هایی که در افق ۱۴۰۴ تعریف شده سالانه به ۱۶۷ میلیون تن سنگ‌آهن نیاز داریم، اما با توجه به میزان ذخایری که موجود است، حداکثر تاب‌آوری ۱۳ تا ۱۵ سال را در کشور داریم.

هرچند که رئیس انجمن سنگ‌آهن اعتقادی به این آمار

و ارقام ندارد و معتقد است هنوز تمام بضاعت معدنی ما شناسایی نشده است. اکبریان می‌گوید: هنوز مطالعات اکتشافی در بحث معادن به صورت کافی و لازم انجام نشده است، معادن کوچک و متوسط زیادی در کشور داریم که هیچ دستگاهی تاکنون حاضر نشده به ذخیره‌سنجی آنها بپردازد، ضمن اینکه عمق مطالعات ما در بحث اکتشافات، عمق زیادی نیست اگر این عمق را از حدود ۶۰ تا ۷۰ متر به اعماق چند صدمتری برسانیم، مسلما میزان ذخایر قابل توجه خواهد بود.

به گفته مدیرعامل فولاد خوزستان کمبود سنگ‌آهن چالشی است که هنوز خودش را به واقعیت نشان نداده و نیاز است که به سمت اکتشافات جدید برویم. ابراهیمی معتقد است: مهم‌ترین چالش ما در این حوزه بحث افزایش حجم اکتشافات است.

با توجه به میزان ذخایری که موجود است، اگر کار اکتشاف و استخراج جدید در این حوزه صورت نگیرد، در سال‌های آتی این مشکل حادتر خواهد شد. مدیرکل برنامه‌ریزی سازمان زمین‌شناسی و اکتشافات معدنی کشور از طرح تحول زمین‌شناسی اکتشافی خبر می‌دهد و می‌گوید: برای افزایش ذخایر معدنی سنگ‌آهن و تکمیل چرخه، اکتشافات جدید در دستورکار است.

به گفته رضا جدیدی، از ابتدای شروع طرح تحول (زمین‌شناسی اکتشافی) ذخایر مناسبی در استان کردستان مورد شناسایی قرار گرفته، بخش‌هایی از ایران مرکزی، استان‌های اصفهان، یزد، کرمان و سمنان مورد پیمایش و اکتشافات اولیه قرار گرفته که نتایج امیدوارکننده بوده است، امیدواریم با تکمیل چرخه اکتشاف و استمرار عملیات ژئوفیزیک هوایی در کشور بتوانیم به ذخایر جدیدی دست پیدا کنیم.

براساس این گزارش؛ آنچه که مسلم است هنوز ارزیابی کاملی از میزان ذخایر سنگ‌آهن کشور انجام نشده است، اما با توجه به میزان ذخایر سنگ‌آهن‌های کم‌عیار، اکتشاف نشده یا کنار گذاشته شده به دلیل نداشتن صرفه اقتصادی، می‌توان گفت با احتساب ذخایر فعلی، حدود ۵ میلیارد تن سنگ‌آهن ذخیره شده در کشور داشته باشیم.

تحقق برنامه تولید فولاداکسین با وجود کمبود انرژی

مدیرعامل شرکت فولاد اکسین خوزستان با اشاره به صادرات ۴۸ هزار تن ورق که بالاترین رکورد صادرات در یک سال برای این شرکت است، گفت: از ابتدای امسال تاکنون ۴۹۱ هزار تن انواع محصولات در شرکت فولاد اکسین خوزستان تولید شده است که اگر محدودیت‌های انرژی در شرکت اعمال نمی‌شد براساس میانگین تولید در ماه‌های عادی، تولید ۵۶۳ هزار تن محصول امکان‌پذیر بود. به گزارش ایسنا، احمد صادقیان در خصوص فعالیت‌های این شرکت اظهار کرد: با وجود محدودیت‌های ۴ ماهه اعمال شده از سوی وزارت نیرو در بحث تامین برق، برنامه تولیدی شرکت به صورت ۱۰۰ درصدی محقق شده است و البته اگر این محدودیت‌ها اعمال نمی‌شد تحقق ۱۱۷ درصدی برنامه تولیدی امکان‌پذیر بود. وی افزود: از ابتدای امسال تاکنون ۴۹۱ هزار تن انواع محصولات در شرکت فولاد اکسین خوزستان تولید شده است که اگر محدودیت‌های انرژی در شرکت اعمال نمی‌شد براساس میانگین تولید در ماه‌های عادی، تولید ۵۶۳ هزار تن محصول امکان‌پذیر بود. مدیرعامل شرکت فولاد اکسین خوزستان با اشاره به تلاش‌های انجام‌شده برای ارتقای کیفی محصولات تولیدشده در این شرکت گفت: کیفیت محصولات درجه یک تولیدشده در شرکت فولاد اکسین خوزستان از ابتدای امسال ۲ درصد ارتقا یافته به شکلی که کیفیت محصولات در سال گذشته، ۸۹ درصد بود اما در سال ۱۴۰۱ این عدد به ۹۱درصد رسیده است. صادقی عنوان کرد: امسال همچنین یکی دیگر از اقدامات موفق و خوب انجام شده در شرکت فولاد اکسین خوزستان بحث فروش مستقیم بود که بالاترین میزان فروش مستقیم در تمام

ادوار شرکت فولاد اکسین با ۶۲ درصد فروش مستقیم و تناژ ۲۶۲ هزار تن رقم خورد که بیانگر برنامه‌ریزی دقیق و مدیریت و تلاش مجموعه شرکت است. وی ادامه داد: درحال‌حاضر اندوخته استراتژیک مواد اولیه شرکت با توجه به روند تولید ماهانه در امسال ۳ ماه است و روند تولید محصولات بدون وقفه و به بهترین شکل در حال انجام است. مدیرعامل شرکت فولاد اکسین خوزستان در خصوص صادرات محصولات تولیدی این شرکت تصریح کرد: تاکنون صادرات ۴۸ هزار تن ورق که بالاترین رکورد صادرات ورق در یک سال برای فولاد اکسین است انجام شده است و با توجه به سفارش ماه جاری تحقق صادرات ۶۹ هزار تن ورق ممکن خواهد بود. صادقی با بیان اینکه محصولات شرکت فولاد اکسین خوزستان به ۳ قاره و ۱۸ کشور جهان صادر می‌شوند، ادامه داد: بالاترین میزان ارزآوری در دوران فعالیت این شرکت به میزان ۴۱ میلیون دلار تاکنون محقق شده است.

۲ چالش اصلی صنعت فولاد

یک فعال فولادی گفت: یکی از مهم‌ترین مسائل در زیرساخت صنعت فولاد، حوزه انرژی و حمل‌ونقل است که از گذشته به عنوان یکی از چالش‌های مهم این حوزه شناخته می‌شود. وحید یعقوبی در گفت‌وگو با فولادبان در خصوص زیرساخت‌ها و چالش‌های صنعت فولاد بیان کرد: یکی از مهم‌ترین مسائل در زیرساخت صنعت فولاد، حمل‌ونقل است که از گذشته به عنوان یکی از چالش‌های مهم این حوزه شناخته می‌شود. در واقع، حوزه حمل‌ونقل در کنار حوزه انرژی یک چالش جدی برای صنعت فولاد محسوب می‌شود. همچنین حوزه لجستیک در صنعت فولاد چالشی است که باید راهکارهای آن مورد توجه قرار بگیرد؛ به‌ویژه در حمل‌ونقل ریلی، صنعت به توسعه نیاز دارد. وی با بیان اینکه تفاوت زیادی در هزینه تمام‌شده شرکت‌های فولادسازی دنیا و ایران برای هر تن تولید فولاد و حمل‌ونقل وجود دارد، گفت: در کشورهای توسعه‌یافته بیش از ۸۰ درصد حمل‌ونقل مواد اولیه توسط جاده‌ها صورت می‌گیرد و این خود یک مزیت محسوب می‌شود که در کشور نیز باید به آن توجه کرد. معاون اجرایی انجمن تولیدکنندگان فولاد ایران تصریح کرد: توسعه حمل‌ونقل ریلی و بنادر برای صادرات خطوط کشتیرانی و حوزه‌های لجستیک یکی دیگر از چالش‌های صنعت فولاد است که به توجه زیادی نیاز دارد. یعقوبی با اشاره به برنامه هفتم

توسعه مطرح کرد: صنعت فولاد به لحاظ برنامه‌های کلان از حوزه زیرساخت‌ها رنج می‌برد. در واقع، حوزه زیرساخت‌های مورد نیاز فولاد مهم‌ترین مقوله‌ای است که باید به آن توجه کرد، چرا که زیرساخت‌ها در این صنعت، متناسب با توسعه‌ای که در فولاد رخ داده، نیست، این در حالی است که در تمام دنیا توسعه صنعت فولاد به عنوان یکی از شاخصه‌های توسعه‌یافتگی محسوب می‌شود. وی خاطرنشان کرد: در برنامه هفتم توسعه باید توجه زیادی به زیرساخت‌های صنعت فولاد شود. در این میان، بحث مجوزهای بسیار فراوان و مازادی که برای فولاد ایران صادر شده و ادغام‌های عمودی و افقی در مجوزهای شرکت‌های فولادی مسائل مهمی در برنامه هفتم هستند که باید مدنظر مسئولان مربوطه قرار بگیرند.

روزگار معدن

معدن

۴ یکشنبه
● ۲۵ دی ۱۴۰۱
● ۲۲ جمادی‌الثانی ۱۴۴۴
● ۱۵ ژانویه ۲۰۲۳
● سال پنجم ● شماره ۱۰۰۲

یادداشت

بازار آزاد مساوی با عدالت نیست

عبدالنبی مکابر
کارشناس و فعال در حوزه گوهرسنگ

یکی از مولفه‌های مهم اقتصاد، رقابت‌پذیری است و وقتی افراد می‌توانند آزادانه با دیگران رقابت کنند که در سطوح تصمیم‌سازی و تصمیم‌گیری جامعه هم نقش موثری پیدا کنند.

بنابراین پیوستن به جریان اقتصاد آزاد بدون آنکه فرد مجال اظهارعقیده داشته باشد، فرصت انجام کارها براساس میل و اراده خود را بیابد و امکان رقابت پیدا کند، میسر نمی‌شود. برای اینکه جامعه‌ای بتواند براساس اصول اقتصاد آزاد اداره شود، باید فردیت افراد را در قوانین موضوعه به‌رسمیت بشناسد تا بتوانند اعضای آن جامعه با اتکا به قانون فعالیت کنند و اگر دچار مشکلی شدند، بر همان اساس، حقوق خود را مطالبه کنند یا در صورت تخلف مجازات شوند.

در این نوع از فعالیت، دولت باید نقش نظارتی، تنظیم‌گری و رگولاتوری خود را با قدرت ادامه دهد، اما هیچ دخالتی در مسائل اجرایی نمی‌کند و وارد فضای رقابتی با بخش خصوصی و بازار آزاد نمی‌شود.

اما آیا می‌توان تنها یک یا چند بخش از زیرمجموعه اقتصادی کشور را با قوانین اقتصاد آزاد اداره کرد؟

در جهان پیشرفته این تفکیک انجام شدنی است. به‌طور مثال، همگی اخبار پرتاب ماهواره‌های ایلان ماسک به فضا را شنیده‌ایم، در حالی که این فرد، یکی از مدیران بخش خصوصی است، بنابراین می‌بینیم دولت امریکا در موضوعات استراتژیک و دفاعی هم محدودیتی قائل نشده و راه دسترسی به فضا را هم برای بخش خصوصی بازگذاشته است، پس شرایط سیاسی، اجتماعی و اقتصادی یک جامعه است که مشخص می‌کند دولت در چه سطحی می‌تواند مسائل مربوط به خود را واگذار کند.

کشور ما از نظر اقتصادی عقب‌مانده است و به دلایل متعدد تاریخی، سیاسی و اجتماعی؛ جامعه‌ای با شرایط ویژه به‌شمار می‌رود. شاید اگر زمانی بتوان حضور بخش خصوصی را در بازار آزاد و رقابتی، قانونمند کرد، دولت در کشور ما هم بتواند بسیاری از مسائل را حتی در حوزه‌های استراتژیک مانند نفت یا حتی مسائل دفاعی به بخش خصوصی واگذار کند.

اگر اعتماد افزایش پیدا کند، بخش خصوصی می‌تواند بسیاری از مسئولیت‌ها را از دوش بخش دولتی بردارد، زیرا خود مبتکر آن است، خود سرمایه‌گذاری می‌کند و از منافع آن برخوردار می‌شود و در نهایت خودش هم باید تبعات آن را بپذیرد.

در هر حال باید جامعه از اقتصاد صددرصد دولتی منفصل شود و به‌سوی اقتصاد آزاد تغییر جهت دهد، زیرا تجربه کشورهای گوناگون از جمله کشور خودمان نشان داده است که با جلوگیری از رشد بخش خصوصی و دولتی بودن فعالیت‌های اقتصادی نتایج دلخواه به‌دست نمی‌آید و اقتصاد کشور دچار بحران‌های متعددی خواهد شد.

با در نظر گرفتن شرایط موجود کشور در زمینه اقتصادی این پرسش هم مطرح است که آیا بخش معدن را می‌توان براساس مولفه‌های بازار آزاد اداره کرد یا خیر؟

معدن و صنایع وابسته از جمله بخش‌های نیازمند سرمایه‌گذاری سنگین است. بی‌شک بخش خصوصی کشور ما، طی این چهل‌وچند سال، ظرفیت‌های لازم برای سرمایه‌گذاری و حرکت مستقل در بخش معدن را به‌دست نیاورده و به همین دلیل، بخش عمده‌ای از سرمایه‌گذاری‌ها هنوز در اختیار دولت است. برای اینکه بخش خصوصی بتواند پررنگ‌تر حضور داشته باشد، به فضای رقابت آزاد و جذب سرمایه‌های خارجی نیاز داریم.

وقتی بخش خصوصی بتواند سرمایه‌های خارجی را جذب کند، بی‌شک می‌تواند نقش خود را به‌خوبی ایفا کند و در تولید ناخالص داخلی نقش موثرتری داشته باشد، البته افزایش اعتماد ملی هم یکی از پیش‌نیازهای قدم‌گذاشتن در این مسیر است. تا سرمایه‌گذار بخش خصوصی با خیال راحت قدم پیش بگذارد و در این حوزه فعالیت کند.

اما آسیب‌ها و خطرات پیوستن به جریان اقتصاد آزاد چیست؟

یکی از اتهاماتی که به این حوزه وارد می‌شود، این است که باعث «رنج بیشتر فقرا خواهد شد»، بی‌شک هرجا که سیستم نظارتی ضعیف عمل کند، چنین اتفاقی دور از ذهن نیست. روشن است که وقتی بخش خصوصی فعال شود، به‌دنبال رشد، جذب سرمایه و سود بیشتر است. بازار براساس قوانین و منطق خاص خود اداره می‌شود، نه براساس بایدها و نبایدهای اخلاقی، بنابراین اگر نظارتی بر این ۳ فاکتور وجود نداشته باشد و ابزاری برای کنترل پیش‌بینی نشود، می‌تواند به دوقطبی شدن جامعه بینجامد و فاصله فقیر و غنی را افزایش دهد. بازار آزاد، مساوی عدالت و انصاف نیست. می‌تواند رشد و توسعه ایجاد کند و جامعه را پیش ببرد،اما برای کنترل آسیب‌ها بی‌شک باید سیستم نظارتی هوشمند و کارآیی وجود داشته باشد تا همه بخش‌ها را متعادل کند و جلوی آسیب‌ها را بگیرد.

دبیر انجمن سنگ آهن ایران در گفت‌وگو با «روزگارمعدن»:

اقتصاد آزاد، معدن را توسعه می‌دهد

گیتا جاودانی

عکس: روزگار معدن

اقتصاد آزاد یعنی اقتصادی که دولت در تولید، فروش، توزیع و دیگر بخش‌های آن هیچ نقشی نداشته باشد و عوامل بازار یعنی فروشندگان و خریداران بر آن نظارت داشته باشند. می‌گویند اقتصاد آزاد شفاف‌ترین نوع فعالیت اقتصادی است و همین مسئله سبب می‌شود تا نه‌تنها راندمان فعالیت اقتصادی افزایش یابد، بلکه قیمت‌ها نیز در رقابت با یکدیگر، کاهشی شود.

موافقان این مدل اقتصادی معتقدند اصل ۴۴ قانون اساسی کشور، به‌ویژه تفسیر جدید آن، در حمایت از اقتصاد آزاد است، زیرا واگذاری بخشی از صنایع استراتژیک و مادر به بخش خصوصی را مطابق مصلحت دانسته و دولت موظف شده است تا ۸۰ درصد از سهام بخش‌های دولتی را به بخش خصوصی واگذار کند.

اما این فرآیند تا امروز به نتایج مطلوب نرسیده و همین امر موجب شده است تا مخالفان و منتقدان ایراداتی به آن وارد کنند و تفسیر رایج اصل ۴۴ یا خصوصی‌سازی را به‌چالش بکشند.

گفت‌وگوی امروز «روزگارمعدن» درباره موانع و چالش‌های پیوستن به جریان اقتصاد آزاد و روند خصوصی‌سازی است و سعید عسگرزاده، دبیر انجمن سنگ‌آهن ایران، به پرسش‌های ما در این زمینه پاسخ داده است.

◉ اقتصاد آزاد به چه معنی است و مولفه‌های برجسته آن چیست؟

اقتصاد آزاد، مدلی از مطالعات اقتصادی است که در آن دولت در تولید، فروش، توزیع، قیمت‌گذاری و به‌طورکلی فعالیت‌های اقتصادی دخالت نمی‌کند. مهم‌ترین مشخصه اقتصاد آزاد؛ شفافیت و تاثیر مستقیم و نظارت بی‌واسطه فعالان بازار که از جمله کنش و واکنش متقابل خریدار و فروشنده است.

اگر بخواهیم به مهم‌ترین مولفه‌های اقتصاد آزاد بپردازیم، نخستین و مهم‌ترین مولفه که در همه تعاریف به آن پرداخته‌شده، به‌رسمیت شناختن مالکیت خصوصی است و آزادی در فعالیت اقتصادی و تجارت، شاخص‌هایی که به موضوع بازار کسب‌وکار برمی‌گردد و قواعد و قوانینی که سیاست‌های پولی و بانکی را تنظیم می‌کند، از دیگر مولفه‌های مهم و مشخص در حوزه اقتصاد آزاد است.

شاید بتوان اقتصاد آزاد را یک مدل مطالعاتی اقتصادی نامید. به‌عبارت‌دیگر، نمی‌توان آن را در چارچوبی مشخص و دقیق قرار داد. بر این اساس باید گفت سیاست اقتصادی کشوری به‌طورکامل مبتنی بر اقتصاد آزاد هست یا نیست. میزان دخالت یا حضور دولت در فرآیندهای اقتصادی، به‌نسبت از درجه آزادی اقتصاد می‌کاهد.

شاید ملموس‌ترین مثالی که می‌توان برای شرح این موضوع در نظر گرفت، رانندگی است. جایی را تصور کنید که رانندگی در آن فارغ از هرگونه قیدوبند و قاعده و قانون باشد. به‌عنوان‌مثال، مسابقه اتومبیلرانی در صحرا است و راننده‌ای از آزادی عمل کاملی دارد، البته چنین شرایطی کاملا انتزاعی است و نه در اتومبیلرانی و نه در اقتصاد، آزادی‌عمل ۱۰۰ درصدی وجود ندارد. به مثال راندن اتومبیل برگردیم. هیچ جایی آزادی عمل مطلق در رانندگی وجود ندارد و خواه‌ناخواه محدودیت‌هایی از جمله داشتن گواهینامه و توجه به مقررات عبور و مرور بر رانندگی اعمال می‌شود.

به‌طوردقیق شرایط مشابهی بر اقتصاد آزاد و قواعد اولیه وجود دارد و نمی‌توان کشوری را یافت که به‌طورکامل براساس مولفه‌های اقتصاد آزاد اداره شود، اما در بعضی موارد، فعالیت اقتصادی شبیه راندن در مسیری از پیش تعیین‌شده است که در آن آزادی‌عمل از راننده گرفته و از حرکت در مسیری که خود می‌خواهد جلوگیری و تنها باید از جاده‌ای که به او دیکته می‌شود، در مدت زمان مشخص و با سرعت ثابت رد شود. این پدیده به‌طوردقیق نقطه مقابل اقتصاد آزاد است.

◉ پیوستن به اقتصاد آزاد چه مزایا و معایبی در اقتصاد و به‌ویژه بخش معدن دارد؟

پیوستن به اقتصاد آزاد بی‌معنا است. اقتصاد آزاد، معاهده یا پروتکلی نیست که کشورها یا باید بپذیرند یا نپذیرند. در واقع بسته به میزان دخالت دولت در اقتصاد حاکم بر یک کشور یا دست کشیدن از دخالت در مسائل اقتصادی، مشخص می‌شود که آن کشور اقتصاد آزاد دارد یا خیر. بسیاری از موسسات و مجموعه‌های بین‌المللی هرساله با انتشار آماری امتیاز کشورها را در زمینه تحقق اهداف اقتصاد آزاد به‌نمایش می‌گذارد و مشخص می‌کند که کدام کشورها از بیشترین مولفه‌های اقتصاد آزاد برخوردار هستند و رتبه‌های پایین متعلق به کدام کشورها است. به‌عنوان‌مثال، مجموعه‌هایی مانند موسسه فریزر یا بنیاد هریتیج این رتبه‌بندی‌ها را هر سال منتشر می‌کند و طبیعی است که وقتی رتبه‌های بالای فهرست با رتبه‌های آخر مقایسه شود، روشن می‌شود در کدام کشورها کدام مولفه اقتصاد آزاد پررنگ‌تر و شرایط کدام‌یک بهتر است. طبیعی است که مزایا و معایب هر ایده و مدل اقتصادی، در آثار و نتایج آن مستتر و کافی است به امتیازاتی که به آن اشاره شد، نگاهی بیندازیم. در میان کشورهایی که خود را ملزم کرده‌اند بیشترین تطابق را با اقتصاد آزاد هماهنگ کنند، نام کشورهایی مانند هنگ‌کنگ، نیوزلند، سوئیس، سنگاپور، ایرلند، استرالیا، کانادا و... دیده می‌شود.

اما در میان کشورهایی که رتبه‌های پایین را به دست آورده‌اند، مانند سودان، کره‌شمالی، لیبی، زیمبابوه، افریقای‌مرکزی، کنگو و اریتره و... برمی‌خوریم. جالب است که کشور بسیار ثروتمندی مانند ونزوئلا هم، جایی در پایین لیست را به خود اختصاص داده است.

پس الزاما اقتصاد آزاد شیوه‌ای برای فعالیت کشورهای ثروتمند نیست و ونزوئلای ثروتمند هم به‌واسطه مدل اقتصادی حاکم بر آن کشور، از آزادی اقتصادی برخوردار نیست و در نتیجه در شرایط بسیار بد و بحرانی ادامه حیات می‌دهد و به نقطه دشواری رسیده و حتی در برخی بخش‌ها با خطر قحطی هم روبه‌رو است. خلاصه اینکه اگر به اقتصادهای موفق دنیا نگاه کنیم، درمی‌یابیم تمامی کشورهایی که توسعه، پیشرفت و رفاه عمومی مناسبی دارند، از آزادی مناسبی در حوزه اقتصادی برخوردار بوده‌اند. بدیهی است، وقتی تمام بخش‌های اقتصادی کشور از این مزیت بهره‌مند شوند، بخش معدن هم در کنار همه، از آن برخوردار خواهد شد. بنابراین در یک مدل اقتصادی موفق، کشور ما هم می‌تواند در آنچه مزیت نسبی دارد، شرایط بسیار بهتری کسب کند، بنابراین در بخش معدن به‌طورحتم شاهد رشد و جهش جدی خواهیم بود.

> در بعضی موارد، فعالیت اقتصادی شبیه راندن در مسیری از پیش تعیین‌شده است که در آن آزادی عمل از راننده گرفته و از حرکت در مسیری که خود می‌خواهد، جلوگیری می‌شود و تنها باید از جاده‌ای که به او دیکته می‌شود، در مدت زمان مشخص و باسرعت ثابت رد شود

خلاصه اینکه، اقتصاد آزاد، حداقل از یک ویژگی مهم به‌نام شفافیت در فضای کسب‌وکار حمایت می‌کند که موضوع بسیار مهمی است و می‌تواند در توسعه همه بخش‌های کشور از جمله بخش معدن موثر باشد.

◉ آیا بیرون آمدن از زیر چتر حمایت دولت، موجب رونق بخش معدن یا عامل رکود این بخش خواهد شد و چرا؟

به‌گمان من، این پرسش نکته‌ای مبالغه‌آمیز دارد. بیرون آمدن از زیر چتر حمایت دولت، به این معنی است که دولت در واقع چتری حمایتی بر سر بخش گرفته است و نمی‌توان در چنین شرایطی تصمیم گرفت که باید معدن از زیر چتر حمایتی بیرون بیاید یا خیر؟ در حالی که به‌اعتقاد من، هیچ حمایتی در کار نیست و لازم است، بپذیریم که در حال حاضر سیاست غالب در اقتصاد کشور ما دستوری است. با این تعریف، اگر از شرایط موجود فاصله بگیریم، چه اتفاقی می‌افتد و آیا موجب توسعه خواهد شد یا رکود؟ شک نکنید بدیهی‌ترین اتفاقی که در اقتصاد آزاد رخ می‌دهد، توسعه است. اگر شرایط برای فعالیت بخش‌های مختلف اقتصادی فراهم شود، شرایط، به‌ویژه در بخش معدن بسیار مناسب خواهد شد.

پرسش اصلی در مدل فعلی مدیریت اقتصادی این است که چه کسانی را به‌جای مردم نشانده‌ایم تا برای آنها تصمیم بگیرند و تعیین‌تکلیف کنند. وقتی کلمه عام «دولت» را به کار می‌بریم، شاید به اشتباه بیفتیم، در حالی‌که واقعیت این است که دولت نتیجه تجمیع نخبگان نیست. دولت مجموعه‌ای از افراد متوسطی است که انگیزه و دانش کافی برای تصمیم‌گیری برای افرادی که از هوش بالاتری برخوردار هستند و توانسته‌اند تولید ثروت کنند، ندارند. به‌عبارت‌دیگر، سرنوشت کسانی که جزو نخبگان جامعه به شمار می‌روند و در زمینه فعالیت خود از افراد موفق به شمار می‌روند به جمع کوچکی سپرده شده است که، از هوش، دانش و انگیزه کمتری برخوردارند. از آنجایی که بسیاری از این افراد می‌توانند با نوآوری، روش‌های رفع مشکلات خود را بیابند، باید سرنوشت خودشان را به‌دست خودشان داد و در این صورت، به‌طورحتم شاهد موفقیت‌شان خواهیم بود و به‌این‌ترتیب، اقتصاد و به‌ویژه معدن که در آن مزیت نسبی داریم، از رکود خارج خواهد شد و شرایط به‌نفع کشور تغییر خواهد کرد.

◉ آیا می‌توان حوزه‌های گوناگون اقتصاد را به‌صورت مجزا با مقررات اقتصاد آزاد اداره کرد. (به‌عنوان‌مثال فقط حوزه معدن و صنایع معدنی را) یا باید کل اقتصاد کشور به این جریان متصل شود؟

اقتصاد آزاد موضوعی نیست که بتوان به‌صورت بخشی به آن نگاه کرد، اما می‌توان برای اینکه مسئله قابل‌حل شود، آن را به بخش‌های کوچک تقسیم کنیم. لازم است،تلاش کنیم در حوزه‌هایی که مزیت نسبی داریم یا مواردی که می‌توان آن را به‌عنوان طرح ملی مستقلی تعریف کرد، میزان دخالت دولت را به‌حداقل برسانیم. این اتفاق باعث می‌شود که به‌مرور زمان، مسئله سیاست‌های مبتنی بر اقتصاد آزاد جا بیفتد و مشکلات، راحت‌تر حل شود. اگر ما مشکل را در ابعاد بزرگ آن در نظر بگیریم، مانند آن است که یک بدهی بزرگ را نگهداریم و مدام به این فکر کنیم که چگونه باید آن را بپردازیم. در حالی که بقیه بخش‌ها کماکان زیر سایه سنگین دولت قرار دارند، می‌توان بخش معدن و صنایع معدنی را به‌صورت مستقل براساس قواعد حاکم بر اقتصاد آزاد اداره کرد. طبیعی است که به نتیجه مطلوب نخواهیم رسید.

اقتصاد، زنجیره‌ای به‌هم‌پیوسته و از فرآیندهای پیچیده و درهم‌تنیده‌ای تشکیل‌شده است. معدن به‌تنهایی کسب‌وکار مجزایی نیست و نمی‌توان جزیره‌ای به آن نگاه کرد، اما اگر تلاش کنیم از قدم‌های کوچک شروع کنیم و به‌تدریج شرایط را برای تسهیل کسب‌وکار فراهم آوریم، به‌طورقطع حل مساله راحت‌تر خواهد شد.

◉ نقش زیرمجموعه اقتصادی دولت‌ها در کشورهایی که با اقتصاد آزاد اداره می‌شوند، چیست؟

زیرمجموعه‌های اقتصادی دولت و در واقع خود دولت در اقتصاد آزاد به‌شدت کوچک و البته و چابک‌تر می‌شود. چنین دولتی برای تامین مخارج جاری خود، هزینه اضافی برای مالیات‌دهندگان ایجاد نمی‌کند. اگر دولت بخش‌ها ستادی خود را تعطیل کند، دستگاه عریض و طویل و ناکارآمدی که با کاغذبازی عامل رانت و فساد است، از میان می‌رود.

بنابراین راهی جز این نیست که دولت در نحوه مدیریت مجموعه‌های اقتصادی خود تجدیدنظر کند و به‌تدریج پیاده‌نظام خود را کاهش دهد. به‌نظر من، دولت می‌تواند با جایگزین کردن سیستم‌های هوشمند به‌جای کارشناسان، مجموعه‌های ستادی خود را کوچک‌تر و زیرمجموعه‌های اقتصادی خود را به بخش خصوصی واقعی واگذار کند تا به‌این‌ترتیب دولت چابک‌تر شود و کارآیی خود را به‌دست آورد.

◉ اما واگذاری‌ها به بخش خصوصی چندان موفق نبوده است.

باوجوداینکه در اصل ۴۴ و برخی دیگر از قوانین موضوعه کشور تاکید شده است که حاکمیت دست از رقابت با بخش خصوصی بردارد، اما این قوانین در اجرا دچار اشکالاتی و مجموعه‌هایی تشکیل شده‌اند که به‌اصطلاح خصولتی نامیده می‌شوند. چنین پدیده‌ای از آنجا به‌وجود آمد که دولت اجازه نداد، بخش خصوصی به‌اندازه کافی رشد کند و از نظر توانایی و ثروت، به‌بلوغ برسد تا بتوان مجموعه‌های بزرگ دولتی را به آنها واگذار کرد.

این در حالی است که بسیاری از این مجموعه‌ها، پیش از انقلاب متعلق به بخش خصوصی بود و در فرآیند مصادره به دست دولت رسیده است و امروزه به‌شکلی نه‌چندان مطلوب اداره می‌شود.

به‌گمان من، می‌توان برای بهبود این شرایط مدلی تعریف کرد که واگذاری «مدیریت» به‌جای «مالکیت» است. به عبارت ساده‌تر، می‌توان مدیریت برخی از این شرکت‌ها را به بخش خصوصی واگذار کرد، البته این واگذاری‌ها باید براساس اهلیت‌سنجی و توجه به توانایی‌ها و صلاحیت اشخاص حقیقی و حقوقی اتفاق بیفتد و از لابی‌گری و رانت‌بازی دور بماند.

وقتی اشخاص حقیقی یا حقوقی باید بخش قابل‌توجهی از سرمایه خود را به دولت بدهند تا مالکیت مجموعه‌ای را در اختیار بگیرند، مجموعه، حتی اگر به اندازه کافی توانمند باشد، از نقدینگی خالی می‌شود و شرایطش به‌شدت ضعیف خواهد شد، اما اگر مدیریت واگذار شود، بار مالی زیادی هم نخواهد داشت و توان مالی مدیریت می‌تواند برای رشد و رونق گرفتن بنگاه اقتصادی مورداستفاده قرار گیرد تا بتواند به‌خوبی به فعالیت خود ادامه دهد و به مرحله شکوفایی برسد. این کار باعث می‌شود که هم مشکل واگذاری مالکیت حل شود و هم نقدینگی بخش خصوصی در اختیار مدیران مجموعه باقی بماند تا به‌عنوان سرمایه در گردش در آن بنگاه مورداستفاده قرار گیرد.

سهم ۴۳ درصدی ماشین‌آلات از هزینه‌های معادن

رئیس کمیسیون صنعت ومعدن مجلس از سهم ۴۳ درصدی ماشین‌آلات از هزینه‌های معدن خبرداد افزود: نیاز کشور به ماشین‌آلات معدنی حدود ۱۵ هزار دستگاه است. به گزارش خبرگزاری صدا و سیما، مصطفی طاهری توانمند بودن ماشین‌آلات معدنی در بهره‌وری از معادن را بسیار موثر دانست وگفت: منوط کردن اجازه واردات ماشین‌آلات به شرط خرید از تولیدکننده داخلی را راهکار مناسبی برای تامین ماشین‌آلات معادن بزرگ دانست و گفت: در این طرح، درصورت یک سفارش خرید ماشین‌آلات معدنی داخلی، صاحبان معادن مجاز خواهند بود ۵ عدد ماشین‌آلات معدنی خارجی وارد کنند. وی درباره حل این مشکل در معادن کوچک مقیاس هم گفت: در معادن کوچک مقیاس، توان ما در ساخت ماشین‌آلات مطلوب است و در این بخش با توجه به سرعت و حجم تولید خوب داخلی، هرچند نیاز کمتری به ماشین‌آلات معدنی وجود دارد، اما می‌شود این طرح را اجرا کرد. رئیس کمیسیون صنعت ومعدن مجلس ابراز امیدواری کرد: تولیدکنندکان داخلی با انجام به موقع تعهدات خود، بتوانند به‌تدریج سهم واردات را کاهش داده و بر تولیدات خود اضافه کنند. طاهری کاهش تعرفه واردات ماشین‌آلات معدنی از ۴ به یک درصد را نیز اتفاق مثبتی دانست و افزود: این اقدام به منظور جلوگیری از افزایش نرخ در ماشین‌آلات معدنی صورت گرفته است. رئیس کمیسیون صنعت ومعدن مجلس همچنین از کاهش مالیات‌های پرداختی تولیدکنندگان داخلی در بودجه ۱۴۰۲ هم خبر داد.

«روزگار معدن» گزارش می‌دهد:

روزهای روشن برای بازار نیکل

گروه معدن

به دنبال افزایش بی‌سابقه نرخ در ماه مارس، نیکل شاهد نوسانات سریع نرخ در اواسط نوامبر بود.

بـه گزارش «روزگار معـدن»، در ۱۴ نوامبر، نرخ نیـکل بـه بـالای ۳۰۰۰۰ دلار در تن رسـید که بالاترین سـطح از زمان افزایش نرخ در اوایل امسال بود. قیمت‌ها در ۱۵ نوامبر به ۳۱۲۷۵ دلار رسید و روز بعد دوباره سقوط کرد.

پـس از نوسـانات قیمـت، بورس فلـزات لندن (LME) گفت که نظارت بیشـتری بر نیکل انجام خواهد داد تا اطمینان حاصل شـود که فعالیت‌های تجاری به درستی انجام می‌شود.

بازار نیکل از اوایل امسـال از نقدینگی پایین رنج می‌برد. در ۸ مارس، نرخ نیکل بیش از ۲۵۰ درصد، به دنبال ترس از اختلال در عرضه نیکل به دلیل تهاجم روسـیه به اوکراین افزایش یافت. روسـیه با بیش از ۲۰۰۰۰۰ تن تولید در سـال ۲۰۲۱ یا ۷.۵درصد از تولید جهانی نیکل، سومین تولیدکننده بزرگ نیکل در جهان اسـت. LME سـپس معاملات را پس از فشار کوتاه به حالت تعلیق درآورد، تصمیمی بحث برانگیـز کـه اکنون LME به دلیـل آن در دادگاه بریتانیا شکایت کرده است.

گلدمن ساکس در آن زمان گفت: «فقدان سرمایه ریسک، مشارکت بازار را کاهش می‌دهد، نقدینگی را کاهش می‌دهد و نوسانات را تشدید می‌کند، و وام دهندگان و سـرمایه‌گذاران بالقوه را بیشتر دلسرد می‌کند، مشـارکت کمتر و نوسان بیشتر را تقویت می‌کند.»

اکنون، تغییرات کوچک در بازار فیزیکی می‌تواند منجر به تغییرات بزرگ در معاملات شود. داده‌های LME نشـان می‌دهد که میانگین حجم معاملات ماهانه نیکل (به استثنای تجارت تخصیص نشده) از ماه مارس کاهش یافته است. اکتبر با حجم ۳۲۸۱۱ کمتریـن میانگین را تا کنون نشـان داد. در ژانویه، حجم هنوز به ۸۳۸۲۷ رسید.

▣ اختلالات و عدم اطمینان

عـلاوه بر نوسـانات نـرخ در ماه نوامبـر، معدن نیـکل گورو در کالدونیای جدید اعلام کرد که باید تولید خود را پس از نشـت سـد باطله کاهش دهد و شـایعه‌ای در مـورد انفجار در کارخانه آهن نیکل اندونزی منتشر شد. تنش‌های ژئوپلیتیکی با روسیه نیز همچنان ابهاماتی را به همراه دارد، با ابهاماتی در مورد اینکه آیا LME فلز روسـی را از سیستم خود منع خواهد کرد یا خیر.

در نیمه اول سـال ۲۰۲۲، نـرخ جهانی نیکل به طـور متوسـط ۲۷۸۵۸.۲ دلار در هر تـن بود که ۵۹.۳ درصد نسبت به مدت مشابه سال قبل افزایش داشـت. به گفته گلوبال دیتا، شـرکت مادر فناوری معـدن، انتظار می‌رود نرخ نیکل تا زمانی که عرضه جدیـد بالقـوه از اندونزی در دسـترس قرار نگیرد، بالا باقی بماند.

در حالـی که انتظـار نمی‌رود قیمت‌ها تا سـال آینده کاهش یابد، بازار فیزیکی نیکل رشد را نشان می‌دهد. براساس گزارش گلوبال دیتا، انتظار می‌رود تولید جهانی معدن نیکل برای دومین سال متوالی در سال ۲۰۲۲ افزایش یابد.

رشد ادامه دارد محرک اصلی رشد اندونزی است کـه انتظار مـی‌رود تقریبا ۴۰ درصـد از کل تولید جهانـی را در سـال ۲۰۲۲ تولیـد کنـد. اندونزی صنعت داخلی نیکل خود را گسـترش داده اسـت، حتی این هفته پیشنهاد هماهنگی و ادغام سیاست نیـکل بـا کشـورهای تولیدکننده مشـابه اوپک را داده است.

در گزارش جهانی اسـتخراج نیکل تا سال ۲۰۲۶ GlobalData آمده اسـت: «اندونزی بزرگ‌ترین تولیدکننده سـنگ نیکل در جهان به همراه نیکل تصفیه شـده اسـت. علاوه بر این، این کشـور قصد دارد یک زنجیره تامین یکپارچه خودروی الکتریکی (EV) ایجاد کند که از استخراج و پردازش تا تولید باتری و در نهایت تولید EV آغاز می‌شود.

سـایر مناطقی که در سال ۲۰۲۲ شاهد افزایش تولیـد بودند عبارتنـد از: کلمبیـا (۱۴.۴درصد)، کالدونیای جدید (۸.۴درصد) و برزیل (۷.۶درصد)، در حالی که تولید در افریقای جنوبی (۳۱.۳درصد)، فیلیپیـن (۱۰.۵درصد)، فنلاند و ایالات‌متحده (هر دو ۱.۹درصد).

بـر اسـاس گزارش گلوبـال دیتا، به طـور کلی، پیش‌بینی می‌شود که تولید نیکل سالانه حدود ۳.۴ درصد در سـال رشـد کند و به ۳۲۸۱ هزار تن در سـال ۲۰۲۶ برسد که در سطوحی مشابه با مصرف پیش‌بینی‌شـده برای سال ۲۰۲۶ رشد می‌کند. این امر بازار نیکل را در موقعیت بهتری نسـبت به سایر مـواد معدنی حیاتی قرار می‌دهد انتظار می‌رود که تا سال ۲۰۳۰ کمبودهایی را تجربه کند.

▣ هدایت انتقال انرژی

انتظار می‌رود بسیاری از مواد معدنی حیاتی مورد نیاز برای انتقال انرژی در سـال‌های آینده شـاهد افزایش تقاضا باشند. مس که عمدتاً برای شبکه‌های برق مورد نیاز است، سال‌ها تولید کمتری نسبت به تقاضا داشـته اسـت و انتظار می‌رود که این شکاف فقـط افزایش یابد. کبالت و لیتیوم که هر دو عمدتا بـرای خودروهای برقی و ذخیـره باتری مورد نیاز هسـتند، با اختلاف مشـابهی روبه‌رو هسـتند. در حالی کـه نیکل همچنین شـاهد افزایـش تقاضا ناشـی از انتقـال انـرژی خواهد بود، ایـن افزایش تقاضا با تقاضای کمتر برای فولاد، که تا حد زیادی بزرگ‌تریـن مصرف‌کننده نهایی نیـکل در جهان است، جبران می‌شود.

دیویـد کورتز، مدیر بخش معدن و ساخت‌وسـاز توضیـح می‌دهـد: «به طـور کلی، عرضـه و تقاضا بـا نیکل کاملا متعادل اسـت و بـا افزایش تولید از اندونـزی - جایی که ما انتظار افزایش ۳۰ درصدی بین سال‌های ۲۰۲۱ و ۲۰۲۶ را داریم - انتظار می‌رود که همین‌طور باقی بماند. در GlobalData. با این حـال، تقاضا از بخش خودروهای الکتریکی در حال افزایش اسـت، با نسبت‌های بالاتر نیکل در کاتدها، زیـرا چگالی انرژی را بهبود می‌بخشـد و به معنای برد رانندگی بهتر است. تقاضای نیکل به طور بالقوه می‌تواند با نرخی سـریعتر از تولید باتری EV رشد کند.

روی خط خبر

افزایش نرخ در بازار ورق چین

آخریـن نـرخ ورق گـرم در بـازار داخلی چین ۳ دلار رشـد روزانـه داشـته ۶۱۱ دلار هـر تن درب کارخانـه ثبت شـده اسـت. ورق سـرد نیز در ۶۷۷ دلار هـر تـن ردب کارخانـه و در ثبات ماند.

به گـزارش فولاد ایـران، در بورس شـانگهای نیز قـرارداد ورق گـرم تحویل ماه مـی۶۲۴دلار هـر تـن ثبـت شـده کـه ۴ دلار رشـد روزانه داشت.

از طرفـی ورق گرم صادراتی چیـن با ۱۷ دلار رشـد روزانـه ۶۳۲ دلار هر تن فوب شـده و ورق سـرد صادراتـی نیز ۶۷۸ دلار هر تن فوب اسـت کـه ۲۳ دلار نسـبت بـه هفتـه قبل بـالا رفته است.

قیمت بیلت و میلگرد در چین بالا رفت

آخریـن نـرخ بیلـت در بـازار داخلـی چیـن ۴دلار رشـد روزانـه داشـته ۵۷۲ دلار هـر تن با ۱۳ درصـد مالیـات بـر ارزش‌افزوده ثبت شـده است.

بیلـت وارداتـی ۵۰۵ دلار هـر تن سـی‌اف‌آر چیـن شـنیده شـده کـه ۵ دلار رشـد روزانـه داشت.

به گـزارش فولاد ایران، رشـد بـازار فیوچرز و افزایـش نـرخ محصولات فـولادی از نـرخ بیلت حمایـت کرد. در بورس شـانگهای نیز قرارداد ماه می ۶۲۰ دلار هر تن ثبت شـده که ۵ دلار رشـد روزانه داشت.

میلگرد صادراتی چین نیز ۵ دلار رشـد داشـته ۶۳۰ دلار هر تن فوب شنیده شده است.

بازدید مدیرعامل بانک سپه از مجتمع صنعتی چادرملو

به گزارش روابط عمومی شـرکت معدنی و صنعتی چادرملو، دکتر ابراهیمی مدیرعامل بانک سـپه، سـهامدار عمـده چادرملو و هیات همراه از واحدهای مختلف مجتمـع صنعتی چادرملو بازدید کردند. مهنـدس طاهرزاده، مدیرعامل شـرکت در این بازدیـد در هر واحد صنعتـی توضیحاتی در خصوص روند فعالیـت و تولیدات هر بخش گزارش مبسوطی ارائه کرد. بر اساس این گزارش مدیرعامل چادرملو اظهار امیدواری نمود: با توجه به عملکرد ۱۰ ماهه امسـال چادرملو، پیش‌بینی می‌گردد علی‌رغم محدویت‌های اعمال شـده در خصوص مصرف گاز و همچنین تامین برق تا پایان سال‌جاری میزان تولیدات محصولات این شـرکت نظیر شمش با توجه به تمهیدات انجام شده افزایش محسوسی نسبت به سال ۱۴۰۰ یابد.

بازدید معاون نظارت و امور تولیدی سازمان بازرسی از فولاد هرمزگان

معـاون نظـارت و بازرسـی امـور تولیدی سـازمان بازرسی کل کشـور و هیئت همراه ضمن بازدیـد از واحدهای تولیدی شـرکت فـولاد هرمـزگان و گفت‌وگـو بـا مدیرعامل شـرکت، در جریان مشـکلات و چالش‌های تولیدکننـدگان فولاد به ویـژه کمبود انرژی قرار گرفت.

به گـزارش روابـط عمومی شـرکت فولاد هرمـزگان، عطـاالله معروخانـی در بازدیـد احمد اسـدیان، معاون نظارت و بازرسی امور تولیدی سازمان بازرسی کل کشور و هیئت از واحدهای تولیدی شـرکت با اشاره به معضل چندین سـاله صنعت فولاد در کمبود انرژی، بیان کرد: صنایع فولادی در سـال‌های اخیر همـواره در نـوک پیکان کمبود انـرژی قرار دارند و در تابسـتان کمبود برق و در زمستان کمبـود گاز داریـم. وی افـزود: اکنون فولاد هرمزگان اجرای طرح‌های توسعه‌ای متعددی را آغاز کرده است و به تامین پایدار انرژی این طرح‌ها نیاز دارد. با اینکـه فولاد هرمزگان با هماهنگی فولاد مبارکه به عنوان شرکت مادر به دنبال سرمایه‌گذاری در زمینه انرژی است اما این سـرمایه‌گذاری وظیفه فولاد هرمزگان نیست و در عین حال، وقت و هزینه زیادی را از شرکت ما می‌گیرد.

از ایـن رو ضـروری اسـت مشـکلات تولیدکننـدگان به گوش سیاسـت‌گذاران و دولتمـردان برسـد تـا در این رابطـه به‌طور اساسـی چاره‌اندیشـی کننـد. به طـور کلی چشـم‌انداز تامین انرژی بـرای صنعت فولاد در سال‌های آتی بسیار مبهم و چالش‌برانگیز است.

اسـدیان نیز در این بازدید با تاکید بر لزوم رفع مشـکلات کمبـود انرژی فولادسـازان، خاطرنشـان کـرد: زمانـی که سـرمایه‌گذار مبـادرت به اخـذ مجـوز برای اجـرای یک طرح را می‌کند، تامین زیرسـاخت‌ها به ویژه انرژی آن برعهده دولت اسـت. اما متاسـفانه چشـم‌انداز مثبتـی در ایـن زمینـه وجـود نـدارد و سـرمایه‌گذاری‌ها با چالـش مواجه می‌شود.

معـاون نظـارت و بازرسـی امـور تولیدی سازمان بازرسی کل کشور در پایان با اشاره به اهمیت صنعت فولاد در کشور، بر حل مشکل تامین انرژی فولادسازان در سریع‌ترین زمان ممکـن تاکید و ابراز امیـدواری کرد بتوان با یک برنامه منسـجم، به سمت سرمایه‌گذاری بخش خصوصی در زمینه انرژی برویم.

خبر

ضرورت تحول در بخش صنعت، معدن و تجارت

مشاور وزیر و مدیرکل حوزه وزارتی وزارت صمت با تاکید بر اینکه برای ایجاد تحول، به رهبران عالی و میانی تحولگرا نیاز است، گفت: تحول در بخش صنعت، معدن و تجارت، یک نیاز ضروری است که در دستورکار اصلی‌مان قرار دارد.

به گزارش شاتانیوز، شهاب جنابی اظهار کرد: زحمت و بار اصلی بخش صنعت، معدن و تجارت روی دوش فعالان اقتصادی به‌ویژه بخش خصوصی است زیرا وزارتخانه و ادارات کل استان‌ها، نقش تنظیم‌گری، سیاست‌گذاری، هدایت، حمایت و هماهنگی را ایفا می‌کنند اما در این شرایط فعلی، بخش خصوصی با زحمات بسیار، بستری را برای اجرای هرچه بهتر برنامه‌ها و سیاست‌ها فراهم می‌کند که بسیار ارزشمند و قابل تقدیر است. مشاور وزیر و مدیرکل حوزه وزارتی وزارت صمت، انسجام بین ارکان مختلف اقتصادی ذی‌ربط در بخش صنعت، معدن و تجارت استان سمنان را یکی از ویژگی خاص برای این استان برشمرد و افزود: این انسجام و همدلی، ظرفیت بسیار ارزشمندی است که باعث می‌شود فرصت‌های مناسب از دست نرود. انتظارمان از مدیرکل جدید استان این است که به همراه تمامی همکاران، بتواند از این ظرفیت مطلوب به بهترین شکل استفاده کرده و جهش و تحولی چشمگیر را در این استان ایجاد کند.

وی با اشاره به این موضوع مهم که در حوزه صنعت، معدن و تجارت، ظرفیت‌ها و فرصت‌های خوبی در کنار مسائل جدی و مهم وجود دارد، تاکید کرد: برآوردها و محاسبات دقیق نشان می‌دهد که با تکیه بر این ظرفیت‌ها و داشته‌ها، می‌توان برای حل مسائل با شیوه جهشی اقدام کرد. تحول در بخش صنعت، معدن و تجارت، نیازی ضروری است که با قوت دنبال خواهد شد. جنابی، تحول در بخش صنعت، معدن و تجارت را به‌عنوان یک نیاز ضروری عنوان کرد که مجموعه وزاتخانه هم این موضوع را در دستورکار خود قرار داده است و در این رابطه خاطرنشان کرد: در شرایط فعلی و با تدبیر وزیر محترم صنعت، معدن و تجارت، دو مسیر به موازات پیش‌روی‌مان قرار دارد که مسیر نخست، پیشبرد امور جاری وزارتخانه از جمله صدور مجوزها و بهبود فرآیندها است. وی اضافه کرد: مسیر دوم اقدامات تحولی جدی و لازم در بخش‌های مختلف است که برخی از این اقدامات به مرحله‌ای رسیده که آثار آن نمایان شده و نتایج مثبت طرح‌های دیگر هم به زودی روشن و مشخص خواهد شد. مشاور وزیر و مدیرکل حوزه وزارتی وزارت صمت با اشاره به صحبت‌های علی تشنه‌دل مدیرکل پیشین صمت سمنان در خصوص این آسیب موجود در نظام اداری که «اولویت دغدغه‌های برخی مدیران، ابتدا خودشان هستند و بعد به تحقق مأموریت‌های سازمان تحت مدیریت خود فکر می‌کنند»، افزود: برای ایجاد تحول، به رهبران عالی و میانی تحول‌گرا نیاز داریم؛ یعنی افرادی در سطوح عالی و میانی باید حضور داشته باشند که دغدغه ایجاد و محقق کردن این تحول، با همکاری و همدلی همدیگر را داشته باشند.

وی اضافه کرد: برای تحقق این مهم و تحول در مجموعه‌های ذی‌ربط، نیاز است که ابتدا در کسانی که می‌خواهند نقش رهبران تحول‌گرا را ایفا نمایند، تحول ایجاد شود تا بتوانند مسیر مؤثری را برای شکل‌گیری تحول در مجموعه خود دنبال نمایند. جنابی در ادامه در خصوص توجه به بحث دانش‌بنیان تاکید کرد: بحث دانش‌بنیان که در شعار سال هم از سوی رهبر معظم انقلاب بر آن تاکید شده، مسئله بسیار مهمی است که هم در حوزه ارتقای بهره‌وری واحدهای صنعتی و هم در حوزه ارتقای اندیشه و تفکر در بخش‌های مختلف، باید بسیار پررنگ‌تر باشد و انتظار داریم که به شکل جدی پیگیری شود. وی این صحبت دکتر فاطمی‌امین وزیر محترم صمت که «باید دغدغه فعالان اقتصادی را دغدغه خودمان بدانیم» و بارها هم برآن تاکید کرده‌اند را موضوع مهمی برشمرد که زحمت و مسئولیت مهمی را روی دوش مجموعه همکاران وزاتخانه و ادارات کل صمت استان‌ها قرار می‌دهد و باید به آن اهتمام شود. مشاور وزیر و مدیرکل حوزه وزارتی وزارت صمت در خصوص افزود: اگر شخص یا مجموعه فعال در حوزه مأموریت کاری‌مان، با یک چالش و مسئله‌ای مواجه شده یا فرصتی را شناسایی کرده و قصد بهره‌برداری از آن را دارد، باید خودمان را در قبال آن پاسخگو بدانیم و برای پیگیری آن، تلاش کنیم حتی اگر آن موضوع مستقیماً به ما برنگردد.

وی اعلام کرده که از مدیرکل جدید صمت استان و سایر همکاران این بخش انتظار می‌رود این موضوع را به مجدانه در دستور کارشان قرار دهند و پیگیر حل مشکلات مراجعه‌کنندگان به شکل جدی باشند، تصریح کرد: افق پیش‌رو در بخش تولید و بخش صنعت، معدن و تجارت، بسیار روشن است. جنابی در پایان گفت: افق پیش‌رو در بخش تولید و بخش صنعت، معدن و تجارت، بسیار روشن و امیدوارکننده است زیرا برنامه‌های دقیق و مشخصی وجود دارد که با عنایت خداوند متعال و تلاش همه همکاران در وزارتخانه و استان‌ها، روز به روز شاهد آینده روشن‌تری در این بخش خواهیم بود.

محدوده‌های معدنی جدید بستری برای سرمایه‌گذاری

عکس: روزگار معدن

گروه معدن

شناسایی محدوده‌های امیدبخش معدنی در کردستان دستاورد ارزشمندی در راستای به فعلیت رساندن ظرفیت معدنی این استان است و با اجرای این مهم بستر مناسب برای رونق سرمایه‌گذاری فراهم شده است.

به گزارش ایرنا، درحال‌حاضر ۳۵۷ مورد پروانه بهره‌برداری معادن در کردستان وجود دارد که از این تعداد ۱۵ مورد آن از ابتدای امسال تاکنون صادر شده است.

۱۳۹ مورد پروانه اکتشاف هم در استان صادر شده است که به منزله اجازه عملیات اکتشافی در محدوده‌هایی است که متقاضیان اکتشافی درخواست دادند و از این تعداد نیز ۲۶ مورد مربوط به سال ۱۴۰۱ است.

افزون بر این ۱۰ مورد گواهی کشف هم صادر شده است که در واقع شامل محدوده‌هایی است که بعد از انجام عملیات اکتشافی منجر به معرفی و تایید ذخیره مواد معدنی شده و از این تعداد هم هفت مورد مربوط به امسال است.

از مجموعه معادن استان؛ ۱۸۳ معدن معادل ۵۱ درصد فعال و ۱۷۴ معدن به عبارتی ۴۹درصد غیرفعال بوده و هشت واحد هم در حال تجهیز است؛ اگرچه در گذشته بیشتر معادن استان در حوزه مصالح ساختمانی بوده ولی امسال ۱۵ مورد پروانه بهره‌برداری که صادر شده بیشتر در بخش سنگ لاشه، کانی‌های صنعتی و مواد معدنی فلزی است.

برای شناسایی بیشتر ظرفیت‌های معدنی کردستان، عملیات اکتشاف مواد معدنی از اوایل دهه ۹۰ در پهنه‌های سقز، بیجار، قروه و دیواندره آغاز شد. درهمین زمینه گفت‌وگوی ایرنا درباره شناسایی منابع معدنی در پهنه‌های اکتشافی با مهدی سیفی باغی خانی، معاون امور معادن اداره کل صنعت، معدن و تجارت استان کردستان به شرح زیر است.

◉ یکی از اقدامات و فعالیت‌های معدنی استان مربوط به اکتشاف است و به همین منظور در سال ۱۳۹۲ برای شناسایی منابع معدنی جدید و پنهان چند پهنه اکتشافی و تعدادی محدوده امید بخش مشخص شد. بعد از این، چه اقداماتی انجام شده است؟

بله درست است؛ از سال ۱۳۹۲ چهار پهنه اکتشافی در استان به وسعت ۱۲ هزار و ۵۰۰کیلومترمربع مصوب شد. با توجه به اینکه در استان نیاز به اکتشافات عمقی داریم و کانسارهای پنهان با استفاده از اطلاعات ژئوفیزیک هوایی قابل برداشت و اکتشاف است و از این طریق مسیر اولیه برای اکتشاف مشخص می‌شود، این تعداد پهنه هم در شهرستان‌های سقز، بیجار، قروه و دیواندره تعریف شد.

با توجه به اینکه سازمان زمین شناسایی و اکتشافات معدنی کشور و همچنین سازمان توسعه و نوسازی معادن و صنایع معدنی ایران (ایمیدرو) توانایی لازم در خصوص انجام عملیات اکتشافی را داشته اند، پهنه‌ها به آنها واگذار شده است؛ در نتیجه پرواز ژئوفیزیک هوایی، ۱۴ محدوده امید بخش در پهنه قروه، ۶ محدوده در بیجار و چهار محدوده اکتشافی امیدبخش هم در سقز شناسایی شد. در نتیجه پرواز ژئوفیزیک هوایی ۱۴ محدوده امید بخش در پهنه قروه، ۶ محدوده در بیجار و چهار محدوده اکتشافی امیدبخش هم در سقز شناسایی شد.

◉ آخرین پهنه استان هم مربوط به دیواندره بود که امسال آغاز شد؛ درحال‌حاضر وضعیت اجرای این طرح چگونه است؟

یکی از پهنه‌های معدنی استان پهنه دیواندره است که مدتی به دلیل مشکل تامین شرایط پرواز به تعویق افتاد و سرانجام سازمان زمین شناسی با همکاری ایمیدرو امسال آن را آغاز کرد، اکنون عملیات فیزیکی پرواز به اتمام رسیده و درحال‌حاضر، دیگر مراحل اکتشافی در حال انجام است و قرار شده است تحلیل داده‌ها تا پایان این ماه انجام و فازهای بعدی اکتشافی طراحی شود.

◉ ۱۳۹ مورد پروانه اکتشاف در استان صادر شده است، بفرمایید پروانه‌ها بر چه اساس در این پهنه‌ها صادر شده است؟

متقاضیان اکتشاف حقیقی و حقوقی خودشان طی بررسی‌های علمی، فنی و کارشناسی و براساس داده‌ها و عکس‌های ماهواره‌ای و بررسی‌های سطح زمین در منطقه‌های امیدبخش، اقدام به بررسی اولیه کرده و سپس درخواست ثبت محدوده معدنی را ارائه می‌کنند.

◉ اشاره کردید به شناسایی محدوده‌های اکتشافی امید بخش در سه شهرستان سقز، بیجار و قروه؛ بعد از مشخص شدن اینکه در اعماق زمین در محدوده این پهنه‌ها چه میزان ماده معدنی وجود دارد؛ چه اقداماتی در راستای بهره‌برداری از چنین ظرفیت هایی انجام دادید؟

تعدادی از این محدوده‌های امیدبخش را به دلیل مخالفت ادارات کل محیط‌زیست و منابع طبیعی استان بعد از صرف زمان و هزینه زیادی به اجبار بلوکه کردیم تعدادی از این محدوده‌های امیدبخش معدنی به دلیل مخالفت‌های ادارات کل محیط‌زیست و منابع طبیعی استان بعد از صرف زمان و هزینه زیادی به اجبار بلوکه شد.

به عنوان نمونه با توجه به اینکه هدف از تعریف پهنه شهرستان قروه سرمایه‌گذاری در بحث صنایع پایین دستی و تکمیلی در استان بود و چهار محدوده معدنی در این شهرستان را به عنوان آهنی و ۱۰ محدوده معدن غیرآهنی شناسایی شد، تاکنون ۶ معدن آن به دلیل مخالفت محیط‌زیست و منابع طبیعی بلوکه شده است. در سقز هم عملیات اکتشافی منجر به شناسایی چهار محدوده امیدبخش شد که در این رابطه هم با موانعی از سوی منابع طبیعی مواجه هستیم که این مسئله از طریق سازمان زمین شناسی و اکتشافات معدنی کشور در حال پیگیری است؛ از ۶ محدوده امیدبخش پهنه بیجار هم چهار محدوده به دلیل اینکه فاقد ظرفیت مورد نظر برای سرمایه‌گذاری بود، حذف شد و ۲ محدوده هم در حال طی سایر مراحل است.

شناسایی این محدوده‌های معدنی زمینه و جذب سرمایه‌گذار را برای بخش معدن استان ایجاد کرده است و از هر سرمایه‌گذاری که تمایل داشته باشد در این بخش سرمایه‌گذاری کند حمایت خواهیم کرد چراکه یکی از برنامه‌های دولت سیزدهم فعال‌سازی معادن و بهره‌مندی مطلوب از این ظرفیت ارزشمند است.

◉ برای محدوده‌های امیدبخشی که مورد تایید ادارات محیط‌زیست و منابع طبیعی است چه برنامه‌ای دارید و قرار است چگونه از این ظرفیت بهره‌برداری شود؟

پس از موافقت ارگان‌های استعلام شونده، پروانه اکتشاف برای محدوده‌ها صادر می‌شود و پس از طی مراحل اکتشاف تفصیلی و معرفی ذخیره و تایید کارشناسی، گواهی کشف و سپس پروانه بهره‌برداری صادر می‌گردد و در فاز بهره‌برداری قرار خواهد گرفت.

◉ براساس قانون، ۱۵ درصد از حقوق معادن باید در همان منطقه هزینه شود که طی سال‌های گذشته این اقدام یا انجام نشده یا اگر هم شده باشد، مبلغ بازگردانده شده بسیار کم بوده است. از آنجایی که رئیس‌جمهوری در تیرماه امسال در سفر به کردستان بر هزینه کرد حقوق دولتی برای توسعه استان تاکید کرد، در همین راستا چه میزان حقوق دولتی در ۹ ماهه امسال در استان پرداخت شده و چه میزان از آن باز گردانده شده است؟

از ابتدای امسال تا پایان آذرماه ۹۷۳ میلیارد تومان حقوق دولتی از معادن استان وصول شد و پیش‌بینی می‌کنیم تا پایان سال، افزون بر هزار میلیارد تومان در این حوزه وصولی داشته باشیم.

با توجه به اینکه رسالت وزارت صنعت، معدن و تجارت و ادارات کل تابعه استانی، محاسبه و وصول حقوق دولتی معادن مطابق قانون، آیین نامه اجرایی و دستورالعمل‌های مربوطه است، این امور به طور مداوم در حال انجام است و مبالغ وصولی به حساب متمرکز خزانه واریز می‌شود اما پیگیری بازگشت‌های قانونی پیش‌بینی شده خارج از حیطه کاری وزارت و اداره کل متبوع بوده و امیدواریم از طریق سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور و استان پیگیری جدی در این زمینه به عمل آید.

مطالعات آینده‌پژوهی معادن همدان درحال انجام است

رئیس سازمان صنعت، معدن و تجارت استان همدان با بیان اینکه همدان با وجود بیش از ۳۲ ماده معدنی از استان‌های خوب در حوزه معادن است، گفت: در استان فعالیت‌های خوبی اعم از احیای واحدهای معدنی و استفاده از این واحدها در امر جلوگیری از خام‌فروشی و بهبود صنایع معدنی استان صورت گرفته است.

به گزارش ایسنا، احمد شانیان در نشست با رئیس سازمان نظام مهندسی معدن ایران، با بیان اینکه مراودات بسیار خوبی در دستگاه‌های ذیربط استان به‌ویژه در تشکل‌های معدنی استان وجود دارد، اظهار کرد: برنامه‌های مختلفی برای این حوزه درنظر گرفته‌ایم تا گذشته از اینکه بتوانیم چهارچوب نظام‌مندی در حوزه معادن پیاده کنیم، در تلاش هستیم با بهره‌گیری از حضور مسئولان فنی مستقر در معادن، بتوانیم کار را تخصصی، نظام‌مند و اصولی پیش ببریم.

وی افزود: وزارت صمت درنظر دارد با ایجاد بسترهای سامانه‌ای و الکترونیکی کردن موضوعات مختلف معدنی اعم از ثبت محدوده‌ها، حقوق دولتی و... بهره‌وری و تسریع روند را بهبود بخشد.

رئیس سازمان صمت استان همدان گفت: با دستور استاندار در بحث صنایع معدنی و به منظور جلوگیری از خام‌فروشی موضوعات مختلفی اعم از طرح مطالعاتی و پژوهشی در حوزه‌های مختلف همچون ظرفیت‌سنجی معادن استان و شناسایی ظرفیت‌های صنایع معدنی استان

از ۶ ماه پیش آغاز شده است و فاز اول آن به پایان رسیده و فاز بعدی به زودی آغاز خواهد شد.

وی اضافه کرد: در شش ماه آینده از حاصل این اقدامات رونمایی خواهد شد و امیدواریم به این وسیله بتوانیم آینده‌پژوهی در حوزه معادن و صنایع معدنی استان را رقم بزنیم. شانیان با بیان اینکه نظام مهندسی کشور برنامه‌ریزی‌های نویدبخشی دارد، تصریح کرد: امروز حول این برنامه‌ها بحث و بررسی‌هایی صورت گرفت و پیشنهاداتی از ناحیه معاونت معادن سازمان صمت استان نسبت به مسائل و موارد این برنامه‌ها و همچنین گزارشی از روند کارها و اقدامات به ویژه اقداماتی که توسط شورای معادن استان انجام و پیگیری شده است، ارائه شد. وی با بیان اینکه امسال واگذاری ۲۸۶ معدن از طریق مزایده اتفاق افتاد که فاز اول آن انجام شد و نتایج مشخص شده و اعلام خواهد شد، ادامه داد: معادن به عنوان یکی از ارکان توسعه اقتصادی استان مدنظر قرار داده شده است و در تلاشیم فضای توسعه اقتصادی معدن را گسترش دهیم.

شانیان تشریح کرد: یکی از موارد و مسائل در حال پیگیری از سوی ما و بهره‌برداران، مسئولیت اجتماعی در زمینه مناطق پیرامون معادن است که متناسب با نوع ماده معدنی و حجم برداشت ذخایر معدنی این مسئولیت‌های اجتماعی ارائه خواهد شد البته این کار آغاز شده و امیدواریم هم‌استانی‌ها در این مسیر ما را همراهی کنند.

وی با بیان اینکه ۳۴ درصد صنایع استان را صنایع معدنی شکل می‌دهند، گفت: هر چقدر بتوانیم در این موضوع سرمایه‌گذاری جذب می‌کنیم که با ایجاد یک فضای دوطرفه بین مردم و جامعه و بهره‌برداران، به طور حتم منشا خیر و برکت برای استان خواهد بود و موجب توسعه اقتصادی استان می‌شود و ما نیز به عنوان دستگاه متولی، تمام تلاشمان را می‌کنیم تا این بستر فراهم شده هم منجر به تولید ثروت و هم کارها به نفع مردم انجام شود.

بشیر یوسفی‌یگانه، رئیس نظام مهندسی معدن استان همدان نیز با اشاره به اشتغال‌آفرینی این نظام گفت: خوشبختانه طی امسال به تمامی ۳۰۰ عضو دارای پروانه اشتغال نظام مهندسی معدن استان کار ارجاع شده است.

وی اظهار کرد: نظام مهندسی استان علاوه بر ارجاع کار به مسئولان فنی، مجهز به آزمایشگاه معدنی است که اغلب آزمایش‌های معدنی مورد نیاز واحدها را پوشش می‌دهد و در این آزمایشگاه پنج نفر از متخصصان شاغل هستند. وی با اشاره به اینکه ۳۱۲ معدن فعال در استان وجود دارد، گفت: به ۲۵۰ معدن مسئول فنی ارجاع شده است به طوریکه معادن تعطیل برخی مشکلات در حوزه منابع طبیعی داشته‌اند و برخی معارضام محلی مانع کار آنها شده است.

یوسفی‌یگانه ادامه داد: نظام مهندسی معدن استان همدان از نخستین نظام مهندسی‌هایی بود که به شبکه دولت وصل شد و تمام مکاتبات از طریق شبکه دولت انجام می‌شود.

وی با بیان اینکه پیرو تفاهمنامه با سازمان صمت استان، میله‌گذاری واحدهای صنعتی توسط نظام مهندسی معدن انجام می‌شود، تصریح کرد: سالانه حدود ۱۰۰ تا ۱۵۰ مورد میله‌گذاری صنایع و کارخانجات استان توسط نظام مهندسی انجام می‌شود.

این مقام مسئول یادآور شد: تفاهمنامه‌هایی با سایر دستگاه‌ها نظیر میراث فرهنگی، صنایع‌دستی و گردشگری برای مکان‌هایی نظیر غارعلیصدر، گنجنامه و سایر اماکن منعقد شد تا اعضای این نظام در واحدهای فروش تولیدات و محصولات در زمینه سنگ‌های قیمتی و نیمه‌قیمتی عرضه کنند.

وی با اشاره به صدور بیمه‌نامه‌های مسئولیت حرفه‌ای برای مسئولان فنی، خاطرنشان کرد: نظارت بر کار مسئولان فنی و معادن به صورت کامل و با همکاری سازمان صمت صورت می‌گیرد.

ظرفیت بالای زنجان برای توسعه واحدهای فرآوری

مدیرکل صنعت، معدن و تجارت استان زنجان گفت: وجود معادن غنی در شعاع ۲۰۰ کیلومتری زنجان زمینه و ظرفیت مناسب و قابل‌توجهی را برای راه‌اندازی واحدهای فرآوری ایجاد کرده است.

به گزارش ایرنا، مجید گلشنی در دیدار با رئیس معدن اتاق بازرگانی ایران و مدیرعامل گروه معدنی، افزود: فرصت آزمون و خطا در سرمایه‌گذاری را نداریم و باید با برنامه‌ریزی مناسب و بهره گیری از فرصت‌ها زمینه احداث و بهره‌برداری از خطوط تولید مناسب را ایجاد کنیم.

وی اظهارکرد: حلقه مفقوده زنجیره فولاد در استان زنجان ایجاد واحد تولید آهن گندله است که نیاز آن به آب و سایر انرژی‌ها در حداقل ممکن است.

گلشنی خاطرنشان کرد: درحال‌حاضر کنسانتره آهن به صورت خام از استان خارج می‌شود که در تلاش هستیم با جذب سرمایه‌گذار، ایجاد ارزش‌افزوده در زنجیره تولید فولاد را افزایش دهیم.

وی با بیان اینکه وفاق و همراهی خوبی در بین فعالان معدنی و صنایع معدنی آهن و فولاد برقرار است، گفت: ظرفیت‌های قابل توجهی در حوزه معدن در استان وجود دارد که باید برای به فعلیت رساندن آنها تلاش کنیم.

این مقام مسئول به برخی مسائل و مشکلات فعالان حوزه معدن در استان اشاره کرد و افزود: هزینه حمل‌ونقل، بار سنگینی را بر فعالان حوزه فولاد و آهن وارد کرده که این موضوع در نهایت موجب افزایش نرخ نهایی کالا نیز می‌شود.

وی اظهارکرد: نگاه و تفکر مسئولان نظارتی استان به معدن و معدنکاران با برقراری ارتباط مناسب بین ایشان و فعالان معدنی و برگزاری بازدیدهای کارشناسی می‌تواند تعدیل شود.

گلشنی تصریح کرد: بیشتر قریب به اتفاق معدنکاران استان فعالیت سالم اقتصادی دارند و نباید به دید غارتگر انفال و اموال بیت‌المال به آنان نگاه کرد.

به گفته مدیرکل صنعت، معدن و تجارت استان زنجان درحال‌حاضر ۳۶۵ معدن با سرمایه‌گذاری بالغ بر ۳۰ هزار میلیارد ریال در این استان فعال است.

یادداشت

اقتصاد دستوری در مشکلات اقتصادی

مرضیه احقاقی
روزنامه‌نگار

اقتصاد آزاد و در نقطه مقابل آن اقتصاد دستوری یکی از پرتکرارترین واژه‌ها در ادبیات فعالان صنعتی و اقتصادی کشور است. این واژه‌ها در سال‌های گذشته به‌قدری تکرار شده‌اند که به ادبیات روزمره مردم راه پیدا کرده‌اند؛ تا جایی که از اقتصاد دستوری باعنوان مادر مشکلات اقتصادی کشور و علت ناکامی در حوزه‌های مختلف تولید، زمین خوردن بورس و... یاد می‌شود.

همزمان آنچنان تبلیغ گسترده‌ای برای اقتصاد آزاد می‌شود که ناخودآگاه آن را تنها راهکار نجات اقتصاد ایران می‌دانیم، این در حالی است که اقتصاد ما از ناکارآمدی‌های متعددی رنج می‌برد. حذف ارز ترجیحی ۴۲۰۰ تومانی یکی از بارزترین مصادیقی بود که با کمک آن و با تکیه بر امکان توزیع گسترده رانت از طریق آن، اقتصاد دستوری مذمت و اقتصاد بازار یا اقتصاد آزاد، ترویج می‌شد؛ تا جایی که حتی برخی از مردم در دهک‌های پایین نیز از حذف این ارز در اقتصاد دستوری و برچیده شدن بساط رانت استقبال کردند، اما طرح یادشده نه‌تنها نتیجه‌بخش نبود بلکه آثار سوء آن به‌سرعت بر زندگی و معیشت مردم نمایان شد و حتی همان اقتصاددانانی که از حذف ارز ترجیحی دفاع می‌کردند، ضمن انتقاد به عملکرد دولت سیزدهم، اجرای این طرح درست را در زمان نادرست، اشتباه خواندند.

حرکت به سمت اقتصاد آزاد به الزامات متعددی نیاز دارد که خروج دولت از تنظیم‌گری بازار و قیمت‌ها، تنها یک شاخص کوچک آن است. شاخصی که اگر در کنار سایر شاخص‌ها اجرایی شود، شاید نتیجه‌بخش باشد. در غیر این صورت تنها به ضرر مردم و قشر متوسط و ضعیف منتهی خواهد شد.

تعامل سازنده با دنیا و تجارت در سطح بین‌المللی یکی از مهم‌ترین شاخص‌های حرکت به سمت اقتصاد آزاد است.

اقتصاد آزاد در شرایطی ممکن می‌شود که امکان واردات و صادرات انواع کالاها به کشور فراهم باشد و تولیدکنندگان در شرایطی رقابتی اقدام به عرضه محصولات‌شان در بازار و فروش آنها به مصرف‌کننده کنند. این در حالی است که کشور ما در سال‌های گذشته با شدیدترین تحریم‌ها روبه‌رو بوده و هر سال نیز بر شدت این تحریم‌ها افزوده شده است؛ تا جایی که بسیاری از شرکت‌ها و تولیدکنندگان خارجی عملا از ایران خارج شده‌اند. در چنین فضایی اقتصاد آزاد معنی ندارد.

البته اقتصاد دستوری اتفاقا به نفع تولیدکنندگان داخلی تمام شده است، چراکه محصولات خود را با قیمت‌های به‌مراتب بالاتر در مقایسه با نمونه‌های مشابه خارجی در بازار داخلی به فروش می‌رسانند؛ بنابراین از سود این انحصار اجباری منتفع می‌شوند.

هرچه هم دولت برای تنظیم بازار محصولات و کالاهای پایه و نهایی تلاش کند، باز هم بی‌ثمر خواهد بود. بدون تردید حرکت به سمت کاهش نظارت دولت بر بازار در چنین شرایطی ممکن نیست.

البته نباید از ذکر این نکته غافل بود که انتقادات جدی به دولت در حوزه تنظیم‌گیری عملکرد صنایع وارد است. صدور دستورالعمل‌های متعدد و غیرکارشناسی نه‌تنها برای صنایع و مردم نتیجه‌بخش نیستند، بلکه فشار مضاعفی را به تولید تحمیل می‌کنند؛ بنابراین تجدیدنظر در این شرایط ضروری به‌نظر می‌رسد.

بسیاری از صنایع داخلی با تکیه بر ظرفیت‌های انرژی، معدنی و سایر امتیازات منطقه‌ای در کشور احداث شده‌اند و تمامی آنها بسته به میزان مصرف از یارانه انرژی بهره‌مند می‌شوند؛ بنابراین یک روی دیگر اقتصاد آزاد باید حذف رانت حاصل از این یارانه‌ها باشد؛ یارانه‌هایی که خلاف اهداف نخستین به مصرف‌کننده نهایی نمی‌رسد و تنها به جیب تولیدکننده یا واسطه می‌رسد، اما در اقتصادی آزاد از صنایع انتظار می‌رود این انرژی را با قیمت‌های معادل جهانی دریافت کنند یا هزینه نیروی انسانی را با احتساب نرخ‌های معادل در کشورهای منطقه بپردازند.

از مجموع موارد یادشده می‌توان این‌طور برداشت کرد که تولیدکنندگان و فعالان اقتصادی خلاف آنکه همیشه صدای اعتراض‌شان بلند است، از این اقتصاد دستوری بیش از هر قشر دیگری منتفع شده و می‌شوند.

در گفت‌وگوی کارشناسان در با «روزگارمعدن» مطرح شد

تحریم، مانع شکل‌گیری اقتصاد آزاد

مرضیه احقاقی

تولیدکنندگان و فعالان صنعتی و اقتصادی همواره از اقتصاد دستوری گلایه دارند و خواستار اصلاح اقتصاد کشور به سمت‌وسوی اقتصاد آزاد هستند. این صنعتگران معتقدند وجود اقتصاد آزاد در کشور باعث افزایش راندمان می‌شود و به شکوفایی اقتصاد کمک می‌کند. در این اقتصاد قیمت‌ها توسط عرضه و تقاضا و عوامل بازاری تعیین می‌شود. این فعالان صنعتی ضمن انتقاد به دخالت‌های مستقیم و مستمر سیاست‌گذاران در امر تولید، این دخالت‌ها را خلاف وظایف دولت می‌دانند، چراکه در اقتصادی آزاد دولت تنها وظیفه حمایت‌گرانه و سیاست‌گذاری کلان را بر عهده دارد. در حالت کلی باید اعتراف کرد دخالت‌های مستمر دولت در فرآیند تولید و تجارت و نبود ثبات رویه چالش‌های جدی را به صنعت و اقتصاد تحمیل می‌کند. بااین‌وجود تولیدکنندگان نیز به‌خوبی می‌دانند که فعالیت بسیاری از آنها تنها در سایه حمایت‌های دولتی در قالب ارائه انرژی ارزان، مواد اولیه ارزان و همچنین تولید و فروش در فضای غیررقابتی داخلی ممکن است؛ بنابراین چنانچه خروج از اقتصاد دولتی و دستوری در اولویت قرار گیرد، انتظار می‌رود همزمان این دست سیاست‌های حمایت‌گرانه نیز حذف شود تا تولیدکنندگان در فضای عادلانه به رقابت بپردازند. به‌بیانی دیگر در اقتصادی آزاد مردم نباید جور مشکلات و ناکارآمدی صنایع را به دوش بکشند؛ بنابراین می‌توان این‌طور ادعا کرد که فرآیند آزادسازی اقتصاد آنقدرها هم ساده نیست و نمی‌توان به‌راحتی از کنار آن گذشت؛ به‌ویژه آنکه کشور ما در طول سال‌های گذشته با تحریم‌های گسترده اقتصادی روبه‌رو بوده و همین موضوع عملا مانع رقابت‌پذیری عملکردی صنایع بوده و هست.

عکس: روزگار معدن

اقتصاد دستوری به نفع یا ضرر تولیدکننده؟

ابوذر انصاری، کارشناس اقتصاد در گفت‌وگو با «روزگار معدن» در پاسخ به سوالی مبنی بر چالش‌های ناشی از دخالت دولت در فرآیند تنظیم بازار و اقتصاد دستوری اظهار کرد: کافی است نگاهی به قیمت کالاهای پایه فلزی عرضه‌شده در بورس کالا بیندازید. باتوجه به رقابت گسترده‌ای که در خرید این محصولات شکل می‌گیرد، بهای نهایی معامله فلزات در بورس کالا هم‌سطح قیمت این فلزات حتی با احتساب قیمت دلار در بازار آزاد است.

درنتیجه ادعای ارزان‌فروشی محصولات پایه در بورس کالا تحت تاثیر سیاست‌های تنظیم بازاری، از اساس زیرسوال است.

وی افزود: کشور ما در طول سال‌های گذشته با تحریم روبه‌رو بوده و محدودیت‌های جدی به عملکرد صنعتگران تحمیل شده است. با این وجود این تحریم‌ها مزیت‌هایی هم برای صنایع داشته، چراکه این تولیدکنندگان از امکان فروش انحصاری فلزات در بازار داخلی برخوردارند که همین فروش انحصاری به فروش این صنایع، رونق می‌بخشد.

انصاری گفت: تحریم و نبود تعاملات آزاد جهانی ضربات جدی را به عملکرد صنعتگران وارد می‌کند که دولت در چنین شرایطی ناچار به دخالت در فرآیندهای تنظیم بازار است؛ هرچند انتظار می‌رود این دخالت‌ها به تنظیم عرضه و تقاضا محدود شود. تامین نیاز بازار و کنترل تقاضا، باتوجه به شرایط اقتصادی ما ضروری است.

انصاری در پاسخ به سوالی درباره یارانه‌ای که ازسوی دولت و در قالب‌های مختلف در اختیار صنایع قرار می‌گیرد و عملا بخشی از سود آنها را تامین می‌کند و تاثیر حذف آن بر عملکرد تولیدکنندگان گفت: مشکل اصلی اقتصاد ما تورم است.

تورم افسارگسیخته مانع واقعی‌سازی قیمت‌ها یا کاهش اعطای یارانه به صنایع است و در عین حال ضرباتی را به تولید و تولیدکننده تحمیل می‌کند، چراکه امکان برنامه‌ریزی برای آینده را از آن سلب خواهد کرد.

بر همین اساس اصلاح اقتصاد کشور گام نخست برای رفع چالش‌های اقتصادی و حرکت به سمت اقتصاد آزاد است.

تا زمانی که ایران با شرایط تحریمی روبه‌رو است، عملا اقتصاد آزاد معنایی ندارد و محقق نمی‌شود.

صدای بخش خصوصی شنیده می‌شود، اما اجرایی نه

آنوش رحام، فعال صنعت فولاد در گفت‌وگو با«روزگارمعدن» اظهار کرد: دخالت‌های دولت در اقتصاد که از آن با عنوان اقتصاد دستوری یاد می‌شود، مشکلات قابل‌توجهی را به صنعتگران، به‌ویژه فعالان بخش خصوصی واقعی تحمیل می‌کند. مدیران و سیاست‌گذاران دولت اشراف کافی بر موضوعات صنعتی ندارند و از واقعیت‌ها و پیچیدگی‌های تولید باخبر نیستند؛ در نتیجه نسخه‌هایی را برای صنایع می‌پیچند که مشکلات عدیده‌ای را به صنایع کشور تحمیل می‌کند.

به‌عنوان‌مثال معاونان وزیر صنعت، معدن و تجارت که در حوزه معدن و صنایع معدنی فعالیت و تصمیم‌گیری می‌کنند، از شناخت کافی نسبت به شرایط تولید در این حوزه برخوردار نیستند و همین موضوع نیز لطمات جدی را به روند توسعه در بخش معدن و صنایع معدنی تحمیل می‌کند. بسیاری از تصمیمات اخذشده ازسوی این سیاست‌گذاران آزمون‌وخطا است و نتیجه‌بخش نیست.

درنهایت نیز تصمیمات بدون مشارکت بخش خصوصی و بدون توجه به منافع این سرمایه‌گذاران که تاثیر بسزایی در رشد تولید ناخالص داخلی، اشتغالزایی، ارزآوری و گردش اقتصادی کشور دارند، اخذ می‌شود.

اخیرا کمیته‌ای تحت عنوان مدیریت کالاهای پایه در وزارت صنعت، معدن و تجارت تشکیل شد که اتاق بازرگانی دو نماینده را از بخش خصوصی برای حضور در این کمیته معرفی کرد. بااین‌وجود همچنان در نظرسنجی و تصمیم‌گیری، نظرات این نمایندگان شنیده می‌شود، اما محلی از اعراب ندارد؛ تاجایی که چندی پیش اعلام کردند ۲ نماینده بخش خصوصی برای رأی‌گیری تنها یک رأی دارند. همین موضوع حکایت از آن دارد که هنوز نگاه ارباب-رعیتی در فضای صنعت و اقتصاد ما وجود دارد. مدیران دولتی نیز بدون تخصص و صلاحیت کافی خود را دایه‌دار رفع تمامی مشکلات می‌دانند.

وی افزود: چنانچه دخالت‌های دولت در برخی حوزه‌های اقتصادی، به‌ویژه فرآیند تنظیم بازار محدود شود، بسیاری از مشکلات در بخش معدن و صنایع معدنی مرتفع خواهد شد. بورس کالا بستری برای تقابل میان عرضه و تقاضا و کشف قیمت است، بااین‌وجود سیاست‌گذاران دولتی به بهانه تنظیم بازار دخالت گسترده‌ای در فرآیند شفاف عرضه و تقاضا داشته‌اند؛ تا جایی که این فرآیند شفاف و ساده به کلافی سردرگم بدل می‌شود. از بورس کالا با عنوان شرکت خصوصی یاد می‌شود، اما اعضای هیات مدیره آن را مدیران شرکت‌های بزرگ صنعتی و فولادی کشور تشکیل می‌دهند.

حال این شرکت به‌اصطلاح خصوصی برای کل نظام عرضه محصولات و طبق منافع گروهی ویژه تصمیم‌گیری می‌کند، این در حالی است که میان منافع تولیدکنندگان در بخش‌های مختلف زنجیره تعارض وجود دارد و منافع گروهی بر سود کلان اقتصادی کشور، ارجحیت می‌یابد.

وی افزود: مشارکت بخش خصوصی در سیاست‌گذاری تنها به نظرخواهی از فعالان این حوزه در فرآیند سیاست‌گذاری محدود می‌شود و عملا نظرات این صنعتگران در فرآیند تصمیم‌گیری هیچ محلی از اعراب ندارد.

در چنین شرایطی شاهد کاهش تولید و صادرات در صنایع مختلف خواهیم بود. زنجیره تولید و تامین ما هر روز بیش از قبل با چالش روبه‌رو می‌شود و بخشی از این مشکلات از آنجا نشأت می‌گیرد که سیاست‌گذاران به منافع صنایع غیروابسته به دولت، توجهی ندارند.

رحام گفت: باوجود اینکه دولتمردان در روند تصمیم‌سازی خود منافع تولیدکنندگان وابسته به دولت را مدنظر دارند، در مواردی این سیاست‌گذاری‌ها به‌قدری اشتباه هستند که حتی تولیدکنندگان وابسته به دولت نیز از شرایط به ستوه می‌آیند.

▣ دولت حمایتگر باشد، نه مداخله‌گر

این فعال صنعت فولاد گفت: تمام چالش‌های یادشده در شرایطی به صنایع تحمیل می‌شود که از صنایع انتظار می‌رود تنها به وظایف حمایتی خود عمل کنند. اما این وظیفه مهم نه‌تنها در کشور ما موردتوجه قرار ندارد، بلکه تغییر مداوم سیاست‌های دولتمردان و آزمون‌وخطاهای پی‌درپی، درنهایت به بروز مشکلات عدیده در روند فعالیت صنایع بدل خواهد شد.

کافی است نگاهی به بخشنامه‌ها و مصوبات اقتصادی تنها در حوزه معدن و صنایع معدنی بیندازید. با حجم عظیمی از دستورالعمل‌ها روبه‌رو می‌شوید که هیچ نقش تسهیلگرانه‌ای نداشته‌اند. این بخشنامه‌ها عموماً با هدف کنترل بازار صادر می‌شوند.

سیاست‌های تنظیم بازاری نه‌تنها تاکنون نتیجه‌بخش نبوده‌اند، بلکه ضربات جدی را به نظم بازار وارد کرده‌اند. متاسفانه سیاست‌گذاران این بخش حتی به حوزه صادرات صنایع نیز ورود و برای ما تصمیم‌گیری می‌کنند. این دخالت‌ها عملا روند فروش محصولات صنایع در بازار بین‌المللی را تحت تاثیر منفی قرار می‌دهد.

▣ صنایع دولتی، ناتوان از رقابت جهانی

وی در پاسخ به سوالی درباره یارانه دولتی که در اختیار صنایع قرار می‌گیرد و عملا امکان شکل‌گیری اقتصاد آزاد در کشور را سلب می‌کند، گفت: بیشترین یارانه دولتی در اختیار صنایع خصولتی یا وابسته به دولت قرار می‌گیرد. در حالت کلی انتظار می‌رود این یارانه به مصرف‌کننده نهایی منتقل شود، اما این هدف نه‌تنها در نهایت محقق نمی‌شود، بلکه بخش عمده‌ای از این یارانه در قالب سود عملیاتی صنایع وابسته به دولت شناسایی می‌شود.

سال‌های سال است که دولت‌ها بر تولید مواد خام باهدف بهره‌مندی از یارانه متمرکز شده‌اند و هیچ برنامه مدون و دقیقی برای تکمیل زنجیره تولید و ارزش‌افزایی حداکثری ندارند.

وی گفت: با اینکه ایران در سال‌های اخیر توانسته در رتبه دهم فولادسازی دنیا قرار گیرد، نرخ بهره‌وری تولید در این صنعت به‌مراتب پایین است. سود حاصل از یارانه‌های دولتی سود موهوم و سمی است و مانع بهبود شرایط تولید صنایع داخلی ما شده است. چنانچه این دست یارانه‌های دولتی حذف شوند، بسیاری از صنایع ما دیگر توان رقابت با محصولات مشابه خارجی را نخواهند داشت.

سخن پایانی...

تولیدکنندگان در حوزه‌های مختلف از جمله بخش معدن و صنایع وابسته به آن در طول سال‌های گذشته همواره از اقتصاد دستوری و دستورات دولت گلایه داشته‌اند. این صنعتگران معتقدند دستورات تنظیم بازاری دولت مانع سودآوری صنایع می‌شود و عملا فعالیت آنها را تحت تاثیر منفی قرار می‌دهد. با این وجود کافی است نگاهی به قیمت خرید و فروش فلزات در بورس کالا بیندازید. در اغلب موارد با احتساب قیمت نهایی فروش فلزات، نرخ این محصولات با قیمت‌های صادراتی برابری می‌کند. علاوه بر این در شرایط تحریم، بازاری انحصاری برای تولیدکنندگان داخلی فراهم شده است؛ در نتیجه شکل‌گیری اقتصاد آزاد در شرایط تحریم و محدودیت در تعاملات بین‌المللی میان ایران و سایر کشورها، عملا ممکن نیست.

چرا اولویت قطع انرژی در ایران با فولادسازان است؟

یک فعال فولادی گفت: سیاست‌گذاران در مفهوم این بیان که اگر برق و گاز این صنعت را قطع کنند، انرژی در سوخت کشور مورد استفاده قرار می‌گیرد، دچار اشتباه شده‌اند. نادر سلیمانی در گفت‌وگو با فولادبان بیان کرد: در چشم‌انداز افق ۱۴۰۴ تولید ۵۵ میلیون تن فولاد پیش‌بینی شده است که با توجه به شرایط و امکانات، این کار قطعا محقق خواهد شد. وی گفت: در حال حاضر از این میزان، بالقوه تولید ۴۷ میلیون تن محقق شده است و بالفعل حدود ۳۲ میلیون تن نیز تا پایان سال تولید خواهد شد. البته در این بین مشکلی وجود دارد و آن اینکه زمانی که در حامل‌های انرژی کمبودی اتفاق بیفتد، ابتدا برق و یا گاز فولادسازان قطع می‌شود. این عضو هیات مدیره انجمن تولیدکنندگان فولاد ایران افزود: زمانی که کمبود گاز در کشور احساس می‌شود، نخستین جایی که گاز آن قطع می‌شود، شرکت‌های فولادی است؛ بدون توجه به اینکه انرژی نباید در سوخت کشور استفاده شود بلکه باید در باید در ساخت یک کشور مورد استفاده قرار بگیرد. وی تصریح کرد: سیاست‌گذاران در مفهوم این بیان که اگر برق و گاز این صنعت را قطع کنند، انرژی در سوخت کشور مورد استفاده قرار می‌گیرد، دچار اشتباه شده‌اند.

سلیمانی با اشاره به میزان تولید سالانه کشور در حوزه فولاد، گفت: ایران با تولید ۱۶ میلیون تن فولاد و با جمعیت حدود ۸۰ میلیون نفری، می‌تواند نیاز داخلی کشور را به خوبی تأمین کند. بر همین اساس، در صورتی که ۳۰ میلیون تن تولید فولاد در سال داشته باشیم، حدود ۱۴ تا ۱۵ میلیون تن آن ظرفیت مازاد تولید خواهد بود، یعنی این میزان از فولاد باید به عنوان ظرفیت صادرات کشور مورد استفاده قرار بگیرد. وی وجود قوانین دست و پاگیر در صنعت فولاد را عامل مهمی در ایجاد مشکلات این حوزه به خصوص در بخش صادراتی عنوان کرد.

روزگار معدن

یکشنبه ● ۲۵ دی ۱۴۰۱ ● ۲۲ جمادی‌الثانی ۱۴۴۴ ● ۱۵ ژانویه ۲۰۲۳ ● سال پنجم ● شماره ۱۰۰۲

صاحب امتیاز:
موسسه فرهنگی و هنری روزگار وصل

مدیر مسئول و سردبیر:
ناصر بزرگمهر

فنی و هنری:
مهدی نجفی

نمایندگی دفتر اروپا:
چکاوک بزرگمهر

آدرس: تهران- خ قائم مقام فراهانی- کوچه آزادگان شماره ۲۶
تلفن: ۸۲۱۹۰-نمابر: (داخلی-۱۰۴)-تلفن سازمان آگهی‌ها: ۰۹۹۹۹۱۹۵۷۶۱
پیامک: ۳۰۰۰۸۲۱۹۰-ایمیل سازمان آگهی‌ها: ads.smtnews@gmil.com
امور مشترکین: ۸۸۱۰۵۳۰۶-توزیع و سازمان شهرستان‌ها: ۸۸۷۲۴۲۱۱

www.Madandaily.com
www.instagram.com/Madandaily
www.twitter.com/Madandaily
www.t.me/Madandaily
E-mail:info@madandaily.com
tozi.smtnews@gmail.com

یادداشت

بهبود نسبی زخم بی اعتمادی به بورس

مجید گودرزی
کارشناس اقتصاد

دولت سیزدهم یک بورس ویران‌شده و یک اعتماد زخم‌خورده عمیق و شدید را تحویل گرفت.

با این وجود دفاع از عملکرد اقتصادی دولت سیزدهم بسیار دشوار است، چراکه شرایط اقتصادی به‌ویژه بعد از حذف ارز ۴ هزار و ۲۰۰ تومانی که باعث جهش‌های قیمتی زیادی شد، روند اصلاح گرفت و تعادل‌های جدیدی تعریف شد که دور از دسترس مردم بود.

ارز ۴ هزار و ۲۰۰ تومانی چالشی اساسی برای اقتصاد ما بود؛ رانتی تاریخی که منجر به اعتراضات اجتماعی و سرمایه‌داری شد. این ارز گاهی اصلا منجر به ورود کالا به کشور نمی‌شد، چراکه محصولات وارداتی با ارز ۴ هزار و ۲۰۰تومانی خریداری و در بازار داخل با احتساب ارز ۲۷ هزار تومانی به فروش رفت.

پرونده‌های متعدد فساد ارز ۴ هزار و ۲۰۰ تومانی و محکومان فراوان آن، نشان داد دولت باید کاری کند تا این رانت تاریخی که دولت قبل بین دوستان خود به اسم کنترل بازار، توزیع می‌کند، جمع شود، اما رویارویی دولت با باندهای رانت‌خوار با حذف این ارز قابل پیش‌بینی بود و بیشتر کارشناسان اقتصادی می‌دانستند محروم‌شدگان از این رانت بیکار نخواهند نشست.

اما بورس کارکرد بسیار ارزشمندی برای هدایت نقدینگی به سمت تولید داشت و امید اصلی کارشناسان اقتصادی برای جبران خلأ شدید سرمایه‌گذاری و جنگ اقتصادی بود.

برداشت ۶۳۰ هزار میلیارد تومانی دولت حسن روحانی از بورس به اعتمادزدایی از این بازار منتهی شد.

روند ریزشی بورس برای مدت‌های طولانی ادامه یافت اما خوشبختانه در حال حاضر نزول شاخص متوقف شده و بورس دوباره در مدار رونق قرار گرفته است.

در این میان سیاست‌هایی با هدف بازگشت رونق به بازار سرمایه و تنظیم اقتصاد کشور با تکیه بر پتانسیل‌های این بازار اجرایی شدند. فروش اوراق سکه به‌جای شیوه غلط حراج سکه، برای کنترل نرخ، شیوه درستی بود، چراکه خالی کردن خزانه از طلا و فروش آن باعث سقوط ارزش پول ملی می‌شود.

بدون تردید حراج پشتوانه‌های پول ملی برای کنترل بازار طلا، اشتباه است، چراکه با بی‌ارزش شدن مجدد پول، باز هم نرخ فلزات گرانبها افزایش خواهد یافت. اگر به‌جای ۶۲ تن طلای حراج شده در سال‌های اخیر، ۶۰۰ تن طلا هم حراج می‌شد، پول بی‌ارزش‌تر و طلا بازهم گران‌تر می‌شد.

در ادامه اجرای ناقص اصل ۴۴ قانون اساسی در سال‌های گذشته با هدف خصوصی‌سازی نیز منجر به تاراج منابع و تعطیلی واحدهای بزرگ تولیدی کشور شد.

نرخ‌گذاری‌ها و نوع واگذاری‌ها از حمله مغول هم به‌مراتب بدتر بود، اما عرضه بلوکی بخشی از هلدینگ خلیج‌فارس در بورس، مسیر جدیدی برای مسدود کردن مسیر غارت کارخانه‌های بزرگ کشور باز کرد.

در چنین شرایطی می‌توان این‌طور ادعا کرد که شایعه گم‌شدن پول واگذاری بلوک هلدینگ خلیج‌فارس هم به‌نوعی دست‌وپا زدن بی‌حاصل محروم‌شدگان از رانت تاراج شرکت‌های ایرانی برای خدشه به این مسیر درست و جدید بود که ناکام ماند.

عرضه خودرو در بورس کالا هم سیاست دیگری بود که در سال جاری اجرایی شده و عملا به نفع فعالان و سرمایه‌گذاران بازار سرمایه منتهی شد.

اجرای این طرح بخش مهمی از قیمت‌های کاذب را در بازار از بین برد و بسیاری از خودروهای عرضه‌شده در نرخ پایه هم خریدار نداشت.

دولت سیزدهم اقدامات دیگری نیز با ابزار بورس انجام داده و امید می‌رود این رویه‌ها بهبود پیدا کند و یک رقابت درست اقتصادی در این بازار شکل بگیرد.

توجه به این نکته ضروری به‌نظر می‌رسد که رقابت بورس با بانک باید به نفع بورس تغییر کند.

اکنون بانک با ارزش افزوده صفر، بخش بزرگی از سرمایه‌های کشور را از اقتصاد خارج کرده است. یا به بیانی دیگر سود بدون ریسک بانکی رقابت نابرابری با بازار سرمایه ایجاد کرده است. بورس اکنون نیاز به حمایت کمتر و نظارت بیشتر دارد.

باوجود جهش‌های بازار ارز هنوز حاشیه سود ایجادشده در صورت‌های مالی شرکت‌های صادرات‌محور، کاملا ناپیداست و این حساب‌سازی‌هاست که بورس را زمین‌گیر کرده است.

چرا باید بورس گاز راه‌اندازی شود؟

عکس: آیدا فریدی

گروه معدن

برخی کارشناسان می‌گویند: اگرچه روش‌های گوناگونی به منظور حل مسئله ناترازی گاز وجود دارد، اما در این میان، ایجاد ساز و کاری مانند «بورس» به منظور مبادله گاز طبیعی، یکی از اصلی‌ترین روش‌های حل این مسئله است.

به گزارش ایرنا، ایران سومین کشور تولیدکننده گاز در جهان و دومین کشور از حیث ذخایر است. مصرف گاز در ایران به اندازه دو برابر اتحادیه اروپا است.اما میزان مصرف و تقاضا در این بخش در داخل کشور با یکدیگر تطابق ندارد. طبق گزارش‌های منتشره، «ناترازی گاز» که به معنی اختلاف میان تولید و تقاضای گاز است، براساس فصول سال تغییر می‌کند. به عبارتی دیگر، ناترازی گاز طبیعی زمانی شکل می‌گیرد که منابع گازی در دسترس که از طریق تولید و واردات در شبکه گازرسانی کشور وجود دارد، متناسب با تقاضا در بخش‌های مختلف از جمله خانگی، واحدهای پتروشیمی، نیروگاه‌ها و... نیست. تولید روزانه گاز خام در ایران حدود یک میلیارد مترمکعب است که بعد از جدا کردن میعانات حدود ۸۵۰میلیون متر مکعب گاز مصرفی به دست می‌آید. به دلیل اینکه در فصل سرد سال مصرف خانگی از روزانه ۲۵۰ میلیون متر مکعب به ۶۵۰ میلیون مترمکعب افزایش پیدا می‌کند باعث می‌شود بیش از ۲۰۰ میلیون متر مکعب در روز ناترازی داشته باشیم. مجتبی یوسفی، نماینده مجلس در این زمینه می‌گوید: این ناترازی با سیاست‌های خوب دولت در یک سال اخیر جبران شده و شاهد خاموشی در منازل نیستیم.

چرا گاز باید وارد بورس شود؟

گاز طبیعی با سهم ۵۵ درصد از سبد مصرف انرژی و دسترسی ۹۵ درصد خانوارهای کشور به شبکه‌های توزیع این سوخت فسیلی، به عنوان اصلی‌ترین حامل انرژی در کشور شناخته می‌شود.

اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی تهران در پژوهشی با عنوان «مطالعه آسیب‌شناسی بازار گاز طبیعی کشور و ارائه تجربیات بین‌المللی» به ناترازی این حامل انرژی می‌پردازد و راهکار ایجاد بورس گاز را ارائه می‌کند که چکیده‌ای از این پژوهش را در ادامه می‌خوانید:

اگرچه تاریخچه گاز طبیعی در ایران در دهه ۴۰ شمسی و صادرات به شوروی آغاز شد، اما در آن سال‌ها، گاز عمدتا فرآورده جانبی در تولید و بهره‌برداری از منابع نفتی به شمار می‌آمد. اما بعد از انقلاب اسلامی، این جایگاه دستخوش تغییر گشت و مورد توجه سیاست‌گذاران قرار گرفت.

دلایل این توجه را می‌توان موارد زیر دانست:

۱ - نیاز نداشتن به سرمایه‌گذاری‌های سنگین در بخش گاز: با توجه به در دسترس بودن تاسیسات و خطوط لوله مدنظر، این عدم نیاز را می‌توان در ۲ سطح «بخش تولید» و «بخش انتقال و توزیع» مشاهده کرد.

۲- نبود بازارهای صادراتی در دسترس در مقایسه با نفت خام: برخلاف نفت خام و فرآورده‌های آن که امکان صادرات برای آن همواره وجود داشته است، صادرات گاز طبیعی همواره با چالش‌های متعدد سیاسی و اقتصادی روبه‌رو بوده است. از سال ۱۳۷۹ و با ابلاغ سیاست‌های کلی بخش انرژی، مبنی بر افزایش ظرفیت تولید گاز، سرعت توسعه بخش گاز شاهد جهش بود.

البته طی این سال‌ها، دو عامل دیگر نیز این روند را تقویت کرد؛

۱ - کشف میادین مستقل و بزرگ گازی، خصوصا میدان پارس جنوبی که تصور نامحدود بودن گاز را ایجاد کرد.

۲ - رابطه مالی توسعه محور: بخش قابل توجهی از رابطه مالی شرکت گاز، در بودجه‌های سالانه و از منابعی مانند سود ویژه شرکت ملی نفت، مازاد سقف درآمدهای صادرات نفت خام و... تأمین می‌شد. این مسئله در کنار تلاش نمایندگان مجلس به رای آوری بوسیله گازرسانی به مناطق ذیل حوزه نمایندگی خود، موجب شد تنها کارکرد شرکت ملی گاز، افزایش گازرسانی به مناطق مختلف بدون درنظر گرفتن هزینه فایده اقتصادی تعریف شود و بنابر این منابع مالی و بودجه‌ای تنها به این منظور به شرکت اختصاص یابد.

در کنار این وابستگی بالا به گاز، نظام تعرفه‌گذاری این حامل انرژی نیز از عوامل ایجادکننده بحران ناترازی است به نحوی که قیمت‌های حقیقی شده در سال ۱۳۹۹، در سطوح پایین‌تری از قیمت‌های سال ۱۳۸۰ قرار دارد و در سال ۱۳۹۹ به طور میانگین تنها ۷دهم درصد از هزینه‌های خانوار به گاز اختصاص یافته است.

میزان آسیب‌های اقتصادی قطعی گاز

این مشکلات در کنار عوامل دیگری همچون عدم ایجاد ظرفیت ذخیره‌سازی یا راندمان پایین صنایع و نیروگاه‌ها، کشور را با بحران ناترازی گاز مواجه کرده است. بر این اساس، مجموع عدم‌النفع (سود حاصل نشده) چهار بخش اصلی مصرف‌کننده گاز ناشی از قطعی گاز در فصول سرد در سال ۹۹ معادل ۶.۳میلیارد دلار بوده است که یک میلیارد دلار متعلق به بخش پتروشیمی، ۴.۳ میلیارد دلار نیروگاه‌ها و مابقی در بخش‌های سیمان و فولاد بوده است.

اگرچه روش‌های گوناگونی به منظور حل مسئله ناترازی گاز پیشنهاد می‌شود اما در این میان، ایجاد ساز و کاری به منظور مبادله گاز طبیعی را باید یکی از اصلی‌ترین روش‌های حل مسئله دانست. در کنار عواملی همچون امکان اجرا در بازه زمانی کوتاه‌مدت و امکان کشف قیمت، اتکا به ظرفیت‌های بخش خصوصی در استقرار و عمق بخشیدن به این سازوکار موجب اولویت این روش شده است.

اگرچه در سال‌های اخیر نیز چالش‌هایی همچون بازار بهینه‌سازی انرژی و بورس گاز، هر یک در مقاطعی مورد توجه قرار گرفته است، اما به دلیل عدم توجه به زیرساخت‌ها و الزامات مورد نیاز، هیچ یک نتوانسته‌اند به اهداف خود دست یابند. در بررسی چرایی این مسئله می‌توان موارد زیر را مطرح کرد:

۱ - تعرفه فروش نهایی ارزان و ناچیز

۲ - فقدان زیرساخت مناسب برای ایجاد قرارداد آتی

۳ -بی‌توجه به مشکل ناترازی گاز در طراحی انگیزه ذی‌نفعان این بازار

۴ - نبود انگیزه شرکت ملی گاز که خود ناشی از عواملی همچون عدم زیان ناشی از قطعی گاز، تبصره ۱۴ و عدم ورود درآمدهای فروش داخلی به شرکت گاز و عدم طراحی نظام انگیزشی برای شرکت گاز در بازار گاز است.

بورس گاز در روسیه، امریکا و انگلستان

در گام بعد و پس از بررسی روند گذشته و تجربیات داخلی، بررسی سه بورس گاز در کشورهای روسیه، امریکا و انگلستان نیز به منظور استخراج بهتر و دقیق‌تر الزامات انجام شد.

بر این اساس در روسیه، گاز طبیعی همواره به عنوان یکی از کالاهای استراتژیک برای دولت محسوب می‌شده است. بررسی روند تصمیمات این بخش، همواره نشان می‌دهد که هدف غایی از کلیه تصمیمات، افزایش صادرات این حامل انرژی خصوصا به کشورهای اروپایی بوده است. از این رو، در بخش داخلی دو سیاست با شدت و ضعف در دوره‌های مختلف پیگیری می‌شده است. اولا کنترل مصرف داخلی به منظور افزایش گاز در دسترس برای صادرات و ثانیا افزایش رقابت و در نتیجه بهبود عملکرد شرکت‌های تولیدکننده داخلی.

این دو سیاست، در نهایت منجربه ایجاد بورس اسپیمکس در سال ۲۰۱۴ شد. اگرچه در سال‌های ابتدایی، با افزایش حجم و تعداد معاملات، امید به موفقیت‌آمیز بودن بورس به منظور ایجاد رقابت بین شرکت‌های تولیدی و همچنین کشف نرخ کارا برای گاز مصرفی روسیه، افزایش یافت، اما روند سال‌های ۲۰۱۸ تا ۲۰۲۱ در خلاف جهت سال‌های ابتدایی بوده و به نظر می‌رسد که اسپیمکس توانایی تحقق اهداف خود در بخش گاز را نداشته باشد. مهم‌ترین مشکلات موجود در این مسیر را می‌توان موارد زیر دانست: عمق کم بازار و عدم شاخص بودن قیمت‌های به‌دست آمده از بازار، نداشتن دسترسی مناسب شرکت‌های تولیدکننده - بجز گازپروم - به ذخیره‌سازی و خطوط انتقال، نداشتن تعریف ابزارهای مشتقه به منظور افزایش عمق بازار، نبود امکان فروش مجدد گاز خریداری شده و محدود ماندن عرضه‌کنندگان.

تجربه امریکا در راه‌اندازی بازار گاز

در مقابل، تجربه ایالت متحده در راه‌اندازی بازار گاز نشان می‌دهد که این کشور توانسته است به خوبی از ظرفیت‌های بورس نایمکس برای قیمت‌گذاری گاز طبیعی در هنری هاب استفاده کند که یکی از مهم‌ترین عوامل موثر بر آن را می‌توان در عمق بالای معاملات بازار بورس نایمکس، شفافیت و حجم بالای معاملات و رقابت تعداد زیادی عرضه‌کننده و متقاضی در این بازار برای کشف نرخ و اهداف دیگر ازجمله پوشش ریسک است.

اکنون آنچه در مورد بازار گاز امریکا مشاهده می‌شود، آن است که با تعادل‌بخشی مناسب به معاملات در هنری هاب، نرخ گاز در این کشور به طور نسبی کمتر از سایر هاب‌های اروپایی از نوسانات شدید نرخ گاز متأثر شده است. ایجاد سقف قیمتی برای معاملات قراردادهای مالی گاز طبیعی در بازار نایمکس در مقابل سقف نامحدود نوسان نرخ در بازار ICE در اروپا، یکی از عوامل موثر بر این امر در بازار گاز امریکا بوده است.

تجربه انگلیس در ایجاد بازار گاز

تجربه انگلیس در ایجاد بازار گاز نیز موید دیگری بر اهمیت حجم معاملات و عمق بازار در کشف نرخ منصفانه و نیز تبدیل شدن نرخ در یک بازار به «بنچمارک» قیمتی برای بازارهای مختلف است. این مسئله در مورد هاب NBP در انگلستان که سازوکار مناسبی برای متعادلکردن سمت عرضه و تقاضا و نیز برطرف کردن ناترازی‌های روزانه ازطریق سازوکار حراج قیمتی داشت، به سرعت شکل گرفت. اما امروزه با کاهش قابل توجه تولید داخلی گاز در انگلستان نسبت به سال‌های راه‌اندازی هاب NBP و در مقابل، رشد حجم و نقدشوندگی بالای معاملات در هاب TTF در هلند، این هاب جدید در حال سبقت گرفتن از NBP به عنوان بنچمارک قیمتی گاز در اروپاست.

جمع‌بندی

در جمع‌بندی تجربیات سایر کشورها به منظور راه‌اندازی ساز و کار مبادله گاز طبیعی، ایجاد یک بورس کارا نیازمند رعایت مقدمات و الزاماتی است که این الزامات عبارت است از: تفکیک مالکیت خطوط لوله یا تنظیم‌گری شفاف آن، رفع انحصار در عرضه گاز طبیعی، برقراری بازار آتی در کنار بازار فیزیکی، ایجاد مکانیزم بالانس گاز، تعیین بهینه نرخ ترانزیت گاز. همچنین بازیگران سمت عرضه و تقاضا بنا به سیاست‌های ایجاد بورس گاز می‌توانند، نقش و عملکردهای متفاوتی را از خود نشان دهند. در یک دسته‌بندی کلی، حالت مختلف بورس گاز عبارتند از: حضور حداکثری تقاضاکنندگان و تأمین تمامی تقاضا در بورس، حضور صنایع عمده + نیروگاهها در بورس، محدودکردن عرضه به اوراق صرفه‌جویی. بر این اساس و در شرایط کنونی، به نظر می‌آید دومین حالت، یعنی حضور صنایع عمده و نیروگاه‌ها در سمت تقاضا و شرکت ملی گاز و گواهی‌های بهینه‌سازی در سمت عرضه در ابتدا و مهیاسازی شرایط برای عرضه گاز توسط بخش خصوصی، اجرایی‌ترین گزینه باشد. البته باید توجه داشت، که در همین حالت نیز، نیازمند اصلاحاتی در رابطه مالی نیروگاه‌ها هستیم. از سوی دیگر و به منظور ایجاد فرصت در صنایع عمده برای چگونگی ورود به بورس، در سال‌های ابتدایی تنها، تقاضایی معادل ۳۰ درصد مصارف صنایع عمده و نیروگاهها در بورس عرضه شود و سایر تقاضا به شیوه کنونی، توسط شرکت ملی گاز تأمین شود. پیشنهاد می‌شود این درصد سالانه معادل ۱۰ درصد تا ۲۰ درصد افزایش یابد تا به ۱۰۰درصد حجم تقاضا برسد. باید توجه داشت که بر اساس تجربیات سایر کشورها، افزایش نقش و جایگاه بخش خصوصی و در نتیجه افزایش رقابت در معاملات بازار گاز یکی از عوامل موفقیت در ایجاد بازار گاز به شمار می‌رود. بر این اساس، بخش خصوصی ایران نیز می‌تواند در سه دسته کلی، مسئولیت‌هایی را بر عهده گیرد. در گروه اول، بخش خصوصی از طریق واردات، ذخیره‌سازی یا سواپ گاز، اقدام به عرضه گاز در بورس کند. در گروه دوم، از طریق ایجاد شرکت‌های اسکو و شرکت‌های تایید بهینه‌سازی انرژی، زمینه گسترش بهینه‌سازی در کشور را فراهم و حق الزحمه خود را نیز از طریق دریافت بخشی از گواهی صرفه جویی و از دولت دریافت کند. در گروه سوم نیز، بخش خصوصی می‌تواند از طریق مشارکت در مدیریت صندوق بازار گاز و همچنین عضویت در نهاد تنظیم گر بخش گاز، شیوه اجرا را مدیریت کند.

بورس کالا، فضایی اقتصادی برای صنعت سیمان

دبیر انجمن صنفی صنعت سیمان گفت: باید اجازه داد صنعت سیمان در کشور رشد کرده و سهامدار در فضا کاملا اقتصادی که خوشبختانه در بورس کالا شکل گرفته از آن منتفع شود.

علی‌اکبر الوندیان با اشاره به اینکه صنعت سیمان صنعت مادر و قدیمی است که از سال‌های بسیار دور در کشور تولید می‌شود، به بورسان گفت: صنعت سیمان طی سال‌ها گذشته با وجود دخالت‌های دولت و قیمت‌گذاری دستوری، با مشکلات بسیاری چون انگیزه پایین برای سرمایه‌گذاری و نبود جذابیت برای سرمایه‌گذاران مواجه بود که خوشبختانه با ورود سیمان به بورس کالا و عرضه آن از سوی بورس، شاهد حضور سرمایه‌گذاران بسیار هستیم.

وی عرضه سیمان در بورس کالا را اقدامی بسیار مطلوب دانست و افزود: بورس کالا بسیار شفاف است چراکه اجازه داده مکانیزم عرضه و تقاضا در آن شکل واقعی به خود بگیرد.

به گفته دبیر انجمن صنفی صنعت سیمان، عرضه و تقاضای این محصول در بورس کالا شناور شده و رقابت در آن بسیار بالا است. بنابراین، زمان آن رسیده سرمایه‌گذاری‌های قابل توجهی در این صنعت صورت بگیرد و سهامداران از سرمایه‌گذاری‌های خود منتفع شوند.

الوندیان یادآور شد: بورس کالا باعث شده افراد به جای آنکه سرمایه‌های خود را به سمت ربا هدایت کنند، به سمت بورس آورده و سهامدار صنعت سیمان شوند.

وی در ادامه صحبت‌های خود به برخی مشکلات این صنعت از جمله مشکلات پیرامون تامین سوخت و برق برای این صنعت اشاره کرد و گفت: با شروع فصل زمستان گاز بسیاری از شرکت‌های سیمانی قطع شده و شرکت‌های سیمانی مجبور به تهیه مازوت برای شرکت‌های خود شده‌اند که هزینه‌های حمل زیادی را به این شرکت‌ها تحمیل می‌کند.

دبیر انجمن صنفی صنعت سیمان با تاکید به اینکه نباید این صنعت دچار محدودیت‌های انرژی قرار گیرد، تصریح کرد: متاسفانه ۶ ماه از سال صنایع مختلف به خصوص صنعت سیمان با محدودیت انرژی مواجه است که این موضوع بر مشکلات صنعت سیمان برای تامین سوخت در فصول سر می‌افزاید.

الوندیان با اشاره به صادرات سیمان به کشورهای همسایه عنوان کرد: بهتر است با رفع ممنوعیت‌های صادراتی و حذف نکردن معافیت‌های مالیات صادراتی، جذابیت صنعت سیمان را بیش از پیش افزایش و توان صادراتی را ارتقا دهیم.

وی با تاکید به اینکه فرآیندهای صادراتی سیمان تسهیل شود، اظهار کرد: میزان صادرات ابتدای دهه ۹۰ حدود ۱۷ تا ۱۸ میلیون تن بود که عمده‌ترین مصرف‌کننده آن کشور عراق بود در نیمه دهه ۹۰ این میزان کاهش یافت و به ۱۳ تا ۱۴ میلیون تن رسد اما در سال گذشته این عدد به حدود ۱۷میلیون تن رسید و شاهد رشد صادرات بودیم.

وی اضافه کرد: سرکوب نرخ سیمان در کشور باعث عدم سرمایه‌گذاری جدی در این صنعت خواهد شد و با فرسوده شدن کارخانجات سیمانی ممکن است در آینده مشکلات جدی مواجه شود.

دبیر انجمن صنفی صنعت سیمان عنوان کرد که اگر پول یا سود کافی نصیب شرکت‌های سیمانی نشود طی ۵ تا ۱۰ سال آینده شرکت‌ها با مشکل عملیاتی مواجه خواهند شد، بنابراین صنعت سیمان نیاز به سرمایه‌گذاری جدی دارد.

الوندیان خاطرنشان کرد: صنعت سیمان همانند دیگر صنایع نیاز به ارتقای تکنولوژی، روز آوری، سرمایه‌گذاری، بازسازی و نوسازی دارد تا بتواند خود را بروز کرده و با دنیا رقابت کند. بنابراین، نباید توان نوسازی از این صنعت گرفته شود تا اگر مصرف سیمان بالا رفت بتوان پاسخگو باشد تا کار به واردات نکشد.

وی تاکید کرد: باید اجازه داد صنعت سیمان در کشور رشد کرده و سهامدار در فضا کاملا اقتصادی که خوشبختانه در بورس کالا شکل گرفته از آن منتفع شود.

دبیر انجمن صنفی صنعت سیمان گفت که عمده صنعت سیمان در بورس کالا است چراکه بورس کالا ضمن شفاف بودن ساز و کار کاملی دارد.